

7 Şubat 2026 Cumartesi ♦ Sayı: 187

ekmek ve gül

barbarlığa karşı
KADINLAR yan yana!

Dilan M.

Dosya

Emperyalist kuşatmaya karşı enternasyonal bakış

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

@ekmekgu08

/ekmekvegul

f

İÇİNDEKİLER

Isınamayan evlerimizden taşan gerçeklik.....3
Elif Turgut

DOSYA

- Emperyalist kuşatmaya karşı
enternasyonal bakış
- Emperyalizm cehennemi.....5
Nuray Sancar
- İran'da kadınlar üç cepheye karşı
mücadele ediyor.....6
Ela Ava
- Rojava'dan Türkiye'ye uzanan hat.....7
Merve Karataş
- Emperyalizm emekçi kadınların
hayatını nasıl kuruyor?.....8
Ekimsu Danış
- Enternasyonalizm ilkesiyle geleceğe..10
Olca Geridönmez

- FİLM.....11
- Bir 8 Mart'tan diğerine: Kadın direnişleri ve
ekmek mücadelesi.....12
- Kadınlar sözleşmenin dışında kaldı.....14
- Metal işçisinin güvencesi örgütlü mücadele.....14
Arzu Erkan
- 'İşçileri hem sömürüyor hem zehirliyorlar'.....15
Ayşe Yılmaz
- Geçim sorunu dört bir yanımızı kuşatıyor.....15
- 'İş sağlığı yok, sömürü diz boyu'.....16
Nursel Oktay
- Haksızlığa teslim olmayacağım.....16
Nebihe Kendirci
- Emeklilik sadece karın doyurmak değil.....17
Yurdanur Demir
Meral Gülşen
- Ek zam bekleyerek gelmeyecek.....17
Adile Doğan
- Plaza ışıklarının kör edici yalanı: beyaz yaka
'ayrıcalığı'.....18
- Ergenekon İlkokulu ve Ortaokulu
velileri kazandı!.....19
- SAĞLIK.....19
- İtaat ve iktidar.....20
Filiz Gür
- 'Anne gibi oldu bana'.....20
- Bir kız çocuğu ön yargı duvarlarını yıktı.....20
Türkan Kotankıran
- 8 Mart'ta ne ranzaya sığıyoruz ne bu sisteme...21
- Üniversiteli kadınlar yarının
direnişini bugünden örüyor.....21
Ece Aktuğ
- 'Biz bitti demeden bu davalar bitmez'.....22
Merve Karataş
- Hatay'da umudu yeşertmeye
devam ediyoruz.....22
Sunay Elataş
- MEKTUP.....23
- İÇİMİZDEN BİRİ.....24

Çivisi çıkan dünyada, çekiç emekçi kadınların elinde

Karın, yağmurun, soğğun hakim olduğu bu aylarda, kanımızı daha da donduran gündemlerle baş başayız. Ücretlere gelen zamları katlayan zamlı faturalar, eğitim yılının ikinci yarısıyla birlikte ortaya çıkan yeni masraflar, çevremizi saran çatışmaların ve savaşların yarattığı kaygı, ülkede yönetenlerin adaletinin altında kalarak yaşadığımız o nefes darlığı, yalnızca Türkiye'de değil; dünya genelinde patronların, prenslerin; ne yaparsa yapsın dokunulamaz olduklarını bilenlerin yaptığı pisliklerden kaynaklı duyduğumuz o ağır mide bulantısı...

Her geçen gün "Bu dünyanın çivisi çıkmış" sözlerini ya içimizden ya da birbirimize tekrarladığımız bir kış geçiriyoruz. Dünyanın çivisi çıktı da onu yerine kim çakacak sorusunu ise belki atlıyoruz, belki de bu

soruya verecek cevabı henüz bulamıyoruz. Ancak çivisi çıkan dünyanın ve o çivinin pasıyla zehirlenmemizi uzaktan keyifle izleyenleri gördüğükçe, o çiviye yerine takacak olanın bizler olduğunu yavaş da olsa anlamaya başlıyoruz.

Dergimizin bu sayısı, 8 Mart'a giderken her birlikte okuyacağımız, dağıtacağımız ve üzerine tartışacağımız bir sayı olacak. Dünyanın çivisini çıkartanlara, kadınları yoksulluğa, şiddete ve hayal etmek bile istemediğimiz işkencelere maruz bırakanlara karşı çekici büyük bir öfke ve cesaretle eline alan binlerce kadının mücadelesini okuyacağız orta sayfamızda.

Dosyamızda dünya çapında otomatik silahlar, insansız hava araçları ve bombalar arasında kalan kadınların, çocukların hayat-

larının bir avuç "deli" öyle istedi diye değil; kâr, kaynak ve ucuz işgücü için nasıl hiçe sayıldığını ve bunun karşısında ne yapmak gerektiğini göreceğiz. Onların ellerinden, yüzlerinden akan pisliğin kaynağını hep birlikte tartışacağız.

Bu pisliği bazen gizli bazen de göğsünü gere gere yapan sınıfın, ülkemizdeki temsilcilerinin kadınları nasıl yoksulluğa ve şiddete mahkum ettiğini, yine o kadınların ağzından okuyacağız.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne hazırlanırken bizde geçmişteki ve bugün emperyalizme, barbarlığa, zorbalığa karşı mücadele eden kız kardeşlerimizden aldığımız güçle çekiçlerimize hep birlikte sarılacağız.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül | Sunu görseli: Ekmek ve Gül

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışları Müdürü: Sadık Murat Uysal

Yönetim Yeri: Adres: Gülbahar Mahallesi, Oya Sokak, Tümer Plaza No: 7, Kat: 4
Daire: 9 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaiz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Osmangazi Mah. 3143 Sk. No:6/2 Esenyurt/İstanbul **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir **Trabzon Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik Matbaacılık ve Kağıtçılık AŞ Araklı Yolgören Mah. Dedekorkut Cad. No: 55 dd Araklı/Trabzon

Isınamayan evlerimizden taşan gerçeklik

Elif Turgut

Hava eksi derecelerde. Ay başı. Ek mesailerle ancak asgari ücretin biraz üzerine çıkan maaşını hangi gidere nasıl böleceğini düşünüyorsun. Tam bunu düşünürken banka uygulamasından gelen bir bildirim var. Doğal gaz faturası gelmiş: 2 bin 500 lira! Daha doğru düzgün yakmadığın, çoğu gün soğuğu kırsın diye en kısıpta tuttuğun kombinin faturası bu. Ay sonuna kadar nasıl idare edeceğini bilmiyorsun. Kira, diğer faturalar, kredi kartı borçlarıyla hesapladığında cebinde kalan para bin lira. O bin lirayla hem ısınman, hem doyman, hem de ayakta kalman bekleniyor. Dolap dolmayacak. Yemekten kısılacak. Ekmek almak bile zorlaştığı için evde ekmek yapmaya başlamışsın.

“Maaşımızı artırdılar ama geri aldılar” diyorsun. Çünkü artan maaş, daha cebe girmeden faturalara gitmiş. Yukarıdakilerin ne yediğini biliyorsun; senin soğukta kısılmış hayatınla onların sofraları arasındaki mesafe artık lafla anlatılamayacak kadar açık. “Havyar yiyorlar” diyorsun. “O boğazlarına insin.”

Tek başına yaşadığın evde doğal gaz faturası 2 bin 500 lira gelmiş. Aklın çocuklu ailelerde. Çocuk üşümesin diye daha fazla yakmak zorunda kalanlarda. Sana bu geliyorsa, onlara 3, 4 bin lira gelecek. Bu hesabın sonunda kim dayanabilir, bilmiyorsun. Ankara’nın eksilerde seyreden havasında az açılan doğal gazla ev tam ısınmıyor. Yetmediği yerde elektrik sobası yakılıyor. Elektrik faturasının da kabaracağını bilerek.

Geçim zaten zorken her gün biraz daha zorlaşıyor. Bu hikaye Yenimahalle’den kadınların doğal gaz faturasını ellerine aldıklarında yaşadıkları şoku anlatmaları üzerinden olsa da tek bir evin, tek bir kadının hikayesi değil. Bu, soğukta ay sonunu hesaplayarak yaşayan yüz binlerce kadının ortak gerçeği.

Bu gerçek tesadüf değil. Yaşadığımız şey, bir ekonomik ve siyasal programın sonucu. Yoksullaşma bilerek üretiliyor, yönetiliyor ve derinleştiriliyor.

“Ne yaşıyoruz?” sorusunun cevabını tekrar tekrar vermeye gerek yok. Kadınlar zaten faturadan, mutfaktan, pazardan, çocuğa giydiremediği monttan, işsizlik tehdidi kaygısından biliyor. Zaten bu ortak bilgi de birbirimizi tanımasak bile bir yanımızdakiyle ortaklaştırıyor bizi. Yüz binlerin gerçeği, bizim gerçeğimiz, günlük sıkıntılarımızın ortaklığı mecbur bırakıldığımız gerçekliği değiştirme mücadelesinde bizi birbirimize bağlıyor.

Ne yaşadığımızı kadınlar Ekmek ve Gül’ün sayfalarında farklı biçimlerde yaşadıklarıyla anlatıyor.

Neden yaşadığımız ve bu yoksulluğun kimlerin çıkarına hizmet ettiğini yeniden yeniden birbirimize hatırlatmak, bunu konuşmak mücadelemizin de hattını çizmemizi kolaylaştırır.

Zinciri kırabilecek irade birleşik mücadelede!

Yıllardır önümüze konan ve günlük hayatımızın her alanına sirayet eden Orta Vadeli Program, sermaye için güvence, emekçiler için bir kemer sıkma planı. Ücretlerin baskılanması, sosyal harcamaların kısılması, kamusal hizmetlerin kısıtlanması, güvenceli çalışmanın kağıt üzerinde kalması, vergilerle geçimin daha da pahalı hale getirilmesi, halkın parasının

sermayeye aktarılması, ülkenin topraklarının sermayenin yağmasına açık hale getirilmesi bu planın temeli. Daha spesifik olarak; öğrenciler için barınma sorunu, çocuklar için eğitimden kopuş ve MESEM adı altında resmi ya da kayıt dışı çocuk işçilik, kadınlar için bolca şiddet demek.

Asgari ücretin açlık sınırının altında belirlenmesi ve kamu işçileri, kamu emekçileri ve metal işkolunda grup iş sözleşmelerinin durumuyla birlikte sermayenin “tahmin edilen enflasyona” göre ücretleri baskılamak hamlesi örgütlü iş yerlerini de kapsadı, yaygınlaştı. İşten çıkarmalar yaygınlaştı. Sendikali iş yerlerinde bile sözleşmeli işçi sayısı gittikçe artıyor, sendikalaşma oranları düşüyor. Örneğin metal sektöründe işten çıkarılan işçilerin yarısı sendikali. İşçi grevleri yasaklarla, kolluk kuvvetleriyle bastırılmak isteniyor. İşçileri hiçbir haklarını vermeden işten çıkarmanın yolları patronlara sunuluyor. Her yerde dayatılan bir ücret rejimi sardı etrafımızı ve bunu kırabilecek irade de tek tek iş yerlerinde değil, kadınların, işçilerin, emekçilerin taleplerini ortaklaştıran, sektörleri, statüleri ve istihdam biçimlerini aşan birleşik bir mücadele hattında mümkün. Bugün ücretlerin, güvencesizliğin ve işten çıkarmaların bu kadar kolay dayatılabilmesinin nedeni, saldırının merkezi ve

planlı; direnişin ise parçalı olmasından. Bu parçalanmışlığı aşmadan, bir yerde kazanıların başka bir yerde geri alınmasının önüne geçmek mümkün değil.

Özellikle aile on yılı adı altında kadınları daha esnek, tüm işçilik ve emeklilik haklarından yoksun bırakacak güvencesiz ve esnek çalışma yaygınlaştırıyor. Kadınlar için iş bulmak zorlaşıyor, bu da kötü çalışma koşullarına daha çok tahammül etme zorunluluğunu da getiriyor. Esnek çalışma, kadınlara “kolaylık” diye sunulurken, gerçekte daha düşük ücret, daha uzun mesai ve daha fazla denetim anlamına geliyor. Belediyelere ait kreş hizmetleri hedef alınıyor. Çocuk bakımı kamunun değil ailenin, ailede de kadının sırtına yıkılıyor. Sonuç ise çocuğunun üzerine kapıyı kilitleyip çıkan anneler, evde yalnız kaldığı için yanarak ölen çocuklar, kadınların tam zamanlı istihdamdan zorunlu kopuşu oluyor.

Bu ekonomik kuşatma, sadece cebimize değil, bedenimize ve hayatımıza yönelmiş bir şiddet biçimi. Neden? Çünkü sermayenin cebini doldurmak, ucuz işgücü ihtiyacı on yaşındaki çocuklardan 70 yaşındaki emeklilere kadar uzanıyor.

“Çocukların çürük yetişkinler olarak büyüdükları tartışma götürmez bir gerçektir. Canlılık ve dayanıklılıktan yoksun, zayıf bacaklı, dar göğüslü, halsiz bir soy olan bu çocuklar örselenerek büyüyorlar ve taşradan istila edercesine gelen gürüha karşı hayvanca bir ölüm kalım mücadelesine giriyorlar.”*

120 yıl öncesinin Londra’sına ait bu satırlar bir yılda en az 94 çocuğun iş cinayetinde can verdiği, yeterli beslenemediği için bodurlaştığı, açlıktan bayıldığı, yoksulluk ve koruma sistemi eksikliğiyle çetelerin kolay hedefi haline geldiği günümüze o kadar da uzak değil. İhtiyaç aynı: sermayenin mendil gibi kullanıp atabileceği, ucuz işgücü. Aile on yılı için ortaya konan tüm politikalar da, iktidar içindeki çatışmaların demokratik hak gasplarının aracı edilmesi de, yargıya güvenin yerle bir edilmesi de ucuz işgücünü garanti altına almanın bugün açısından yegane yöntemi olarak çıkıyor karşımıza.

O zamanın üzerinden geçen yüz yılda işçi sınıfının ısrarlı, güçlü mücadelesi ➡

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

bugün sendikalaşma hakkı, çocuk işçiliğin yasaklanması, eğitim hakkı, iş yerlerinde kreş hakkı gibi temel hakların kazanılmasına sebep

oldu. Dergimizin orta sayfasında da yoksullaşmanın yarattığı etkilere karşı tarihin farklı dönemlerinden ekmek isyanlarını görüyoruz. Durduğumuz, yalnız kaldığımız her an sermaye açısından tüketilebilir yaşamlarımızı ancak mücadele edersek değiştirme ihtimalimiz olduğunu hatırlıyoruz.

Yoksulluğa, savaşa, şiddete karşı mücadelemiz var

Dünyadaki gelişmeler ve ABD'nin saldırıganlığı da sermayedarların planlarından azade değil. Deli bir adamın vukuatları değil. Dün sabah elimize alıp dertlendğimiz doğal gaz faturasından kopuk da değil. Dosyamızda geniş olarak tartışacağımız bu bağ, önümüzdeki günlerde daha çok gündem olacak gibi görünüyor.

Sermayenin ihtiyaçlarına göre şekillenen bu düzen, faşizmin inşa sürecinde her türlü baskı aracıyla tamamlanıyor. Yoksulluk derinleştikçe, şiddet artıyor. Evde, sokakta, iş yerinde kadınları hedef alıyor. Bu şiddet nafaka gaspından 6284'ün uygulanmamasına, cezasızlık politikalarından kadınların yaşam alanlarının daraltılmasına kadar uzanıyor. Devletin koruma mekanizmalarının işlememesi, kadına yönelik şiddeti fiilen teşvik eden

Fotoğraf: Wikimedia Commons

bir denetimsizlik ve cezasızlık rejimi yaratıyor. Barınacak ev bulamayacak geçim sıkıntısı içinde olması şiddet dolu evliliğe daha çok mahkum ediyor, eğitimi parasız sürdürememesi ailesinin şiddetine mahkum bırakıyor. Bu yüzden yoksulluk, kadınlar için doğrudan bir şiddet meselesi. Yaşanan yoksullaşma tekil sorunlardan, sadece "yanlış politikalar" ya da geçici krizlerden ibaret değil. Bu düzen yoksulluk üretirken, güvencesizliği kalıcılaştırarak ve kadınların emeğini ucuzlatarak, çocukların bedenlerini güçsüzleştirerek ayakta durabiliyor.

Isınma hakkı, barınma hakkı, güvenceli

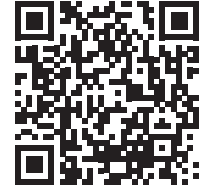
iş, kreş, şiddetsiz bir yaşam, savaşırsız bir dünya... Bunların hiçbirini birbirinden kopuk değil. Kadınların derinleşen eşitsizlikle şiddete mahkum edilmesiyle, iş yerinde daha ucuza çalışması aynı politikanın sonucu. Çocukların eğitimden koparılmasıyla kadınların işten çekilmesi aynı ihtiyaçtan besleniyor. Yoksulluk derinleştikçe şiddetin artması da tesadüf değil; itaati sağlamanın, itirazı bastırmanın yolu olarak işiyor.

Bu yüzden taleplerimizi birleştirmek zorundayız. Çünkü karşı karşıya olduğumuz şey tek tek hak gaspları değil, sistemin kendisi. Bu sistem, kadınların hayatını

8 Mart'ın tarihi kökleri

8 Mart işçi ve emekçi kadınların 200 yıllık tarihlerinde çıktıkları ekonomik ve politik hak mücadelelerinden doğmuştur ve üzerinden kazanması mümkün olmayan "sınıf mücadelesi" damgasını taşır.

8 Mart'ın tarihi köklerini okumak için QR'ı okutun

ucuzlatmadan, emeğini değersizleştirmeden, bedenini ve zamanını denetim altına almadan sürdürülemez. Uluslararası bir gün olan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne giderken hattımızı da buradan kurmak zorundayız. Yoksulluğa, şiddete ve savaşa karşı mücadele birbirinden ayrı değil.

Bu yüzden talebimiz açık: İnsanca yaşayacak ücret, güvenceli iş, kamusal hizmetlere erişim ve şiddetsiz bir hayat. Yoksullaşmaya, şiddete ve savaşa karşı bizim mücadelemiz var.

*Jack London, Uçurum İnsanları

Fotoğraf: csgorselsariv.org/Ekin Taneri

Emperyalist kuşatmaya karşı enternasyonal bakış

Emperyalizm cehennemi

Nuray Sancar

Eylemciler tarafından Donald Trump ve Jeffrey Epstein'in ilişkisini protesto etmek amacıyla 2025'te yapılan "Sonsuza Kadar En İyi Arkadaşlar" heykeli (Kaynak: Joe Flood, Washington, DC, USA / CC BY 4.0 / Wikimedia Commons)

Türkiye'nin kritik bir stratejik önem taşıdığı Ortadoğu, gerilimlerin ve çatışmaların birbirini takip ettiği bir bölge. Ama bu gerilim, son zamanlarda genel olarak dünyanın hemen her yerine yayılmış ve taşınmış durumda. ABD son zamanlarda İran'ı kuşatma altına alırken Ukrayna'daki ateşin ortasında bu ülkenin madenlerini paylaşmak üzere Rusya ile görüşmeler yapıyor. Venezuela devlet başkanının yatağından kaçırılmasıyla eş zamanlı olarak Trump; Grönland'ı Danimarka'dan alacağını, Panama Kanalı'na çökeceğini söyledi ve Latin Amerika'nın birçok ülkesini de tehdit etti.

Bütün bu hamleler, son tahlilde ABD'nin Çin'le yaşadığı, uzlaşmaz hale gelen çelişkilerin içinden üstün çıkabilme ve bu ülkeyi mali ve ticari bakımdan çökertebilme hedefindeki uğraklar. Çünkü Çin, dünyanın en büyük emperyalist gücü olan ABD'nin dünya pazarlarındaki ve ekonomisindeki en yakın rakibi.

Çoğunlukla çılgın, zıvanadan çıkmış biri, hatta deli olarak görülen Trump; aslında bu azılı rekabetin, sınır ve kural tanımaz sömürgeciliğin siyaset alanında öne çıkardığı bir figürdür. Tıpkı geçmişte vahşet ve dehşet siyasetini yöneten Hitler gibi onu da daha fazla sömürü, daha fazla kâr hırsı için dünyayı ateşe sürüklerken gözünü kırpmayan sermaye güçleri başa getirdi.

Ortadoğu; Uzak Asya'dan Avrupa ve Afrika'ya kadar kara ve deniz ticaret yollarının ortasında, petrol bakımından zengin, kıymetli ve nadir metallerle dolu, aynı zamanda işçiliğin ucuz olduğu bir bölgedir. Dünya tekellerinin ve arkasındaki devletlerin göz diktiği materyaller ve insan gücü yağmalanarak bu bölge yeniden yapılandırılıyor ve halkların yaşam alanlarına çöküyor.

Ortadoğu'daki emekçiler her gün biraz daha yoksullaşırken ve arkalarında kan ve gözyaşı bırakarak başka ülkelere göç etmek zorunda kalırken; bölge devletleri, ABD-Trump'un yöreğine bağlanarak iş birliği yapıyor ve ülkelerinin satış sözleşmesini imzalamak için sıraya giriyorlar. Bugün Doğu Akdeniz, Kızıldeniz, Hürmüz gibi su yolları; savaş donanmaları-

nın cirit attığı, hedef ülkelerin denizden ve karadan taciz atışına maruz kaldığı birer bölge haline geldi. Bölgedeki, kumandaları Trump'ın elinde olan başta İsrail olmak üzere Türkiye, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan gibi başlıca ülkeler ise gerilimin bir parçası oldular. Pastadan mümkün olduğunca çok pay almanın peşinde koşmaktalar.

Savaş, kadınlar için iki kat acıdır...

Savaş ve kuşatmalar, kadınlar için ağırlaştırılmış bir cehennemdir. Bugün Suriye'de iktidara getirilen IŞİD kalıntısı Colani'nin silahlı cihatçıları, kafeslere kapattıkları kadınları köle olarak sattı; kadınlar bir cihatçıdan diğerine ganimet olarak devredilmiş ve cinsel saldırıya maruz kaldı. Gazze'de on binlerce kadın, çocuklarının kucaklarında ölmesine tanık oldu. Bombaların altında bir yudum su için; yaralı çocuklarını yaşatabilmek, sağ kalanları esirgeyebilmek için insanüstü bir çaba gösterdiler. Elbette ölmemişlerse.

Savaş, kadınlar için iki kat acıdır. Çünkü bir ülkeye çöken veya işgal eden güç, en önce kadınları ve çocukları hedef alır. Savaş sürerken ve sonrasında bölge yeniden yapılandırılırken toplulukların sosyal bağlarını kırmak, neslin devamını sekteye uğratmak, gündelik hayatın eskisi gibi yeniden üretilemeyeceği biçimde moral ve direnç kaynaklarını kurutmak için kadın bedeni ve ruhunun kötürümleştirilmesi, yağma stratejisinin bir gereğidir.

1993'te Saraybosna katliamında sayısız kadın, yakınlarının gözü önünde cinsel saldırıya maruz bırakılmıştı. Saldırgan düşman; hamile kalan kadınlar aracılığıyla neslin bozulmasını, doğan çocuklar sayesinde halkın ömür boyu unutulmayacak bir zulmün anısını çekerek acıyı zamanlar boyunca kalıcılaştırmayı istiyordu. Aynı durumu II. Dünya Savaşı'nda açılan genelevlerde çalıştırılan esir Japon kadınlar da yaşadılar. Emperyalizm bir halkın kadınlarının bedenine damgasını basarak büyüdü.

Kapitalizmin gerçek karakteri: Epstein adası vahşeti

Bugün de emperyalizmin üzerine çökmeye çalıştığı ülkelerde olan budur. Kapitalizm kâr hırsı peşinde dünya pazarlarını fethederken, aynı zamanda en gerici, en erkek egemen, en saldırgan dürtüleri de serbestleştirdi. Epstein adasından ortaya dökülen rezillikler de bu sürecin ürünüdür. Dünyanın her yerinden adı sanı bilinen devlet adamları, sermayedarlar, kraliyet ailelerinin kokuşmuş fertleri; reşit olmayan kız ve erkek çocukları üzerinde hüküm sürerek kendilerine yeni haz ve zevk alanları oluşturdular. Bu güruhun istismar ve uyuşturucudan aldıkları haz, dünyayı yağmalarken oluşturdıkları sınıf dayanışmasından duydukları hazzın parçasıdır.

Ancak bu ahlak; kayıt tutmayı, günü geldiğinde bir diğerine şantaj yapmak için dosyalar oluşturmaya da içerir. Cinsel suçların, halkın ahlaki değerlerini sarsacak belgelerin ifşası; dünyayı yağmalamak için geçici ya da kalıcı iş birlikleri kuran ülkelerin birbiriyle rekabetinde koz olarak kullanılan, olmazsa olmaz prosedürlerdendir. Birileri yıkılırken geride kalanlar kendi kardeşliklerini yenilerler; ifşa edilen sayesinde kendi kirli ortaklıklarını halkların gözünde temize çekmiş de olurlar. Kadınlar, bu kirli ticaretin eşlikçisi, şantaj siyasetinin de nesneleri haline getirilmişlerdir.

Emperyalizme karşı mücadelede birleşelim

Kadınların bu kadar araçsallaştırılması, metalaştırılması ve nesneleştirilmesi emperyalist yağma ve sömürünün tamamlayıcı pratiğidir. Sermaye; kadınları beden ve ruhen aşağılamadan hiçbir savaşa giremez.

Öyleyse bugün kadınların kurtuluşunun yolu, sömürgeci emperyalizme ve onun yöreğesinden ayrılmayan kendi ülkelerinin işbirlikçilerine karşı birleşik bir mücadeleden geçiyor. Böylelikle kadının fikri, bedeni, zihni ve elbette ülkesi özgür olabilir.

SUNU

Trump ve küresel paylaşım savaşı ABD'nin Çin'i kuşatma ve ekonomik olarak çökertme hedefi, dünyayı bir yangın yerine çevirdi. Emperyalistlerin rekabeti dünyayı gerilime sürüklerken, Trump "deli" sıfatıyla değil; sermayenin sınırsız sömürü isteğinin temsilcisi olarak sahne alıyor. Ortadoğu'dan Latin Amerika'ya uzanan bu hırs, halkların yaşam alanlarına çöküyor. İran'dan Rojava'ya kadınlar yaşamları ve hakları için mücadele ederken, dünyada emperyalizme karşı mücadele hattını örnek kadınların yıllardır deneyimlediği ve nesilden nesile miras bıraktığı bir gereklilik olarak önümüzde duruyor.

Görsel: Canva Pro

İran'da kadınlar üç cepheye karşı mücadele ediyor

Ela Ava

İran'da kadın hareketi iniş çıkışları ile İran İslam Devrimi'nin çok öncesinden itibaren deneyim biriktiren bir biçimde ilerledi. Hareketin karakteri her ne kadar dönemsel olarak farklılaşsa da İran'da tarih boyunca monarşi ve tek adam rejimlerine karşı kadın mücadelesi yeni biçimler kazandı.

İran İslam Devrimi'nden önce monarşiye karşı sol-sosyalist örgütlerde öncü ve kurucu rol oynamış İranlı kadınların sayısı binleri aşıyor. "Ekmek ve özgürlük" mücadelesi, uzun yıllar İran kadın hareketinin ana karakteri haline gelmiş ancak 1979 İslam Devrimi'nin ardından yeni biçimler kazanmıştı. Öne çıkan birçok kadın İran rejimi tarafından tasfiye edilmiş, kadın örgütleri silip süpürülmüş, birçok kadın idam edilmişti. Bu sefer monarşinin yeni bir biçimi olan teokratik yapı -molla rejimi- İran'a hakim olmuştu.

İran'daki kadın hareketinin gelişim seyrini tek bir yazıya sığdırmak pek mümkün olmadığından günümüze gelmeden belli dönem noktalarına değinmek gerekir. İran'da neredeyse tüm medeni hakların kadınların elinden alınmasının ardından, baskı ve işkence dönemleriyle kadın hareketi İran'da en zayıf dönemini yaşadı. İran- Irak savaşında milliyetçilik ve din kılıfı kadınların en temel hakları için mücadele etmesinin önüne geçti. Giyinme özgürlüğünden birçok temel hakka kadar tüm haklar "Şimdi zamanı değil" söylemleri ile bastırıldı. Devlet kapitalizmi ile yönetilen İran'da savaş sonrası ekonomik sıkışmışlığın aşılması için reformist cephe devlet yapısı içinde öne çıkarıldı. Hedef

İran dışındaki sermaye ile belirli ilişkileri genişletmekti. 80'li yılların sonuna doğru reformist hareketin güç kazanması ile kadın hareketi de kendine yeniden alan bulmaya başladı. O dönem İran'da başörtü özgürlüğünden bahsetmek bile tabuydu. Küçük burjuva kadınların daha yoğunluklu içinde yer aldığı yeşil hareketin karakteri yıllar içinde biçim değiştirdi. Peki neden?

Güvencesiz işlerin kadın işçilere yarattığı yıkım

İran'da 2009 sonrası yoğunlaşan nükleer silah tartışmaları ve ABD ambargoları İran ekonomisini etkilemeye başlamıştı. 2013 sonrasında Ruhani'nin seçilmesi ve İran'da devlet içi özelleştirmelerin yoğunlaşması ile birlikte İran'da yeni bir mali oligarşi oluştu. Devlet adamları aynı zamanda ülkenin en önemli fabrikalarının patronları haline geldi. Bu, İran'da emeğin ucuzlamasına; sigortasız, güvencesiz çalışmanın yaygınlaşmasına yol açtı. Bunun en yakıcı sonuçlarını İranlı kadınlar yaşadı. Örneğin, İran'ın en önemli ve köklü fabrikalarından biri olan Yedi Tepe Şeker Fabrikası yıllarca devlete ait bir fabrikaydı. Bahsettiğimiz dönem fabrikanın bir bölümü İran devletinin içinde yer alan siyasilere satıldı. Bu kadrolu ve kadrosuz işçi ayrımını oluştururken başta kadınların kadrosuz, daha düşük ücretlerde çalışmasına yol açtı. İran'da ekonomik sıkışmışlık yıllar içinde arttıkça arttı.

İran'daki iş yerlerinde kadınlar en temel haklarının birçoğundan mahrum bırakıldı. Doğum ve emzirme izinleri askıya alındı. Atölyelerde ve fabrikalarda çalışan işçi kadınların çoğunluğu, kendileri de aylarca maaş alamayan erkek işçilere kıyasla iki kat daha fazla ayrımcılık ve

Fotoğraflar: İran İşçiler Birliği

haksızlığa maruz kaldı. İstatistiklere göre, İran'da çalışan kadınların yüzde 58'i; geçici sözleşmeli veya sözleşmesiz işlerde güvencesiz bir şekilde çalışıyor. İran'daki 4 milyon 320 bin çalışan kadından sadece 1,6 milyonu resmi işlerde istihdam edilirken 2 milyon 739 bin kadın kayıt dışı sektörde çalışıyor. Bu kadınlar emeklilik ve sağlık sigortası gibi resmi çalışanların sahip olduğu hak ve sosyal yardımlardan yoksundur ve sözleşmeleri İran Çalışma Dairesi'nde kayıtlı değil. Ayrıca İran'da her bin çalışan kadından 144'ünün haftada 49 saatten fazla çalıştığının altını çizmemiz gerekir.

İşçi hareketinde kadınların öne çıktığı dönem

İran'da kadınlar temel özgürlüklerden yoksun, batı emperyalizminin ambargoları altında ve İran rejiminin sömürü düzeni çarklarında çalışmaya mecbur bırakılmışken zaman içinde işçi kadın hareketinin de güçlendiğini gözlemlememiz tesadüf değil. 2017'den sonra İran'da güçlenen işçi hareketinin önemli bir bölümü kadınlardan oluşuyordu. İran'da 2022'de yükselen Mahsa Amini eylemleri İran'da ilk kez kadınların taleplerinin tüm ülkede seslendirildiği güçlü bir sıçrama yarattı. O dönem, sadece medeni haklar için edilen mücadele çerçevesi kırıldı, işçi kadınların bildirileri ile işçiler iş yerlerinde grevler örgütledi. Ekonomik talepler, kadınların talepleri ile birleşti, rejim doğrudan hedef alındı. "Jina isyanı", İran'da 80' sonrası en ileri ve en kapsayıcı deneyimleri bıraktı. Ondan sonra mücadele dinmedi, kadınlar başkentten küçük illere kadar rejime karşı mücadeleye devam etti.

Kadınların taleplerine emperyalizm sansürü

Gelelim son kanlı eylemlere. Pahalılığa karşı başlayan eylemler birçok kadının da dahil olduğu çok kitlesel bir biçimde ilerledi. En az 6 bin kişinin rejim tarafından

öldürüldüğü bu eylemlerde binlerce kadın hayatını kaybetti. Ancak bu eylemlerde kadın hareketi ve kadınların talepleri açısından dikkate değer bir ambargo söz konusuydu.

Son üç yıldır İran'ı şiddetli bir şekilde sıkıştıran, hatta askeri saldırı düzenleyen ABD- İsrail, bölgede kendi menfaatleri için İran'ı tehdit ederken devrilmiş eski şahın oğlu Reza Pehlevi'yi birçok lobi, medya ve binlerce dolar para ile kurtarıcı niteliğinde İran'ın içindeki mücadeleye dayatmaya çalıştılar. "Kadın, yaşam, özgürlük" sloganları sansürlendi, sağ kanat parlatıldı. İran'ın içinde merkez küçük burjuvazi içindeki kadınlar buraya yaklaşsa da bu durum kadınların genelinde geçerli olmadı. İran'lı kadınlar ABD emperyalizmi, Pehlevi monarşizmi ve İran rejimine karşı üç cephede mücadele etti, hâlâ ediyor. İran'da 20 günü aşkın internet kesintisi yaşanırken yurt dışında özellikle ABD ve Avrupa'da yaşayan zengin kesim -bunlara kadınlar da dahil- Pehlevi için kampanyalar düzenledi, sağın İran'da yükselmesinin tek çözüm olduğunu savundu, hatta İran için yapılan destek eylemlerinde "Kadın, yaşam, özgürlük" dövizleri tutan kadınlara saldırı düzenledi. Bunun nedeni açık. ABD, İran'da veya bölgedeki herhangi bir ülkenin, halk demokrasisine dayanan, ilerici bir yapının kurulmasına karşı. ABD'ye teslim bir Ortadoğu, Trump'ın stratejileri ile uyumlu demektir. Bu yüzden ABD ya İran içinde rejimin değişmeden ona boyun eğmesini veya ona boyun eğecek Pehlevi'yi alternatif olarak dayatmaya çalışıyor.

Üçlü şeytan çemberi

Ancak İran'ın içindeki kadınların önemli bir kesimi bugün "Ne molla, ne monarşi; özgürlük ve eşitlik" diyerek mücadelesini sürdürüyor. Çünkü İranlı kadınlar geçmişin ve bugünün yaralarının kaynaklarının dünün monarşisi, bugünün molla rejimi ve her zaman batı emperyalizminden kaynaklandığını biliyor.

Emperyalist savaşın gölgesinde:

Rojava'dan Türkiye'ye uzanan hat

Merve Karataş

Geçtiğimiz yılın yükünü heybesinde taşıyarak gelen yeni yıl, daha ilk günlerinde yeni bir savaşın kapısının aralanmasıyla başladı. Cihatçı Heyet Tahrir el Şam güçlerinin 6 Ocak'ta Halep'in iki Kürt mahallesinde başlattığı saldırıların boyutu da nüfuz alanı da çok geçmeden giderek genişledi. Paris'te İsrail ile HTŞ arasında varılan anlaşmanın ardından başlayan saldırılar süresince Halep, Haseke ve Rakka'da 170 binden fazla insan zorla yerinden edilirken binlerce sivil katledildi.

Milyonlarca insanı bir biçimiyle etkileyen ve ilgilendiren ancak neredeyse oldubittiye getirilen bu gelişmeler, Suriye'nin kendi iç dengeleriyle açıklanamayacak kadar karmaşık bir tablonun parçası olduğunu gösteriyor. Bölgesel sıkışmanın içinde yer alan ve Türkiye'de Kürt sorununun da düğümlendiği yer olan Rojava; petrol ve doğal gaz sahaları, tarım alanları ve enerji-ulaşım hatlarıyla uzun süredir küresel sermayenin iştahını kabartan bir bölgeydi. Haliyle emperyalist paylaşım hesapları ve bölgesel güç dengeleri bakımından da kilit bir nokta durumunda.

Gerileyen hegemonya, derinleşen savaş

ABD emperyalizminin Suriye'deki varlığı ise bu çerçevede ele alınmalı. ABD emperyalizminin Rojava'ya ve genel olarak Suriye'ye dönük politikası, yalnızca bölgesel bir tercih değil; dünya ölçeğinde yaşadığı gerilemenin de bir ürünü. Ekonomik, askeri, siyasi ve ideolojik düzlemde gerilediği bir dönemde ABD; bölgedeki tüm aktörleri kendi siyasal çıkarlarına uygun bir denklemde birleştirmeyi, Rusya'nın askeri ve diplomatik etkisini sınırlamayı, İran'ın bölgesel nüfuzunu geriletmeyi ve Çin'in enerji ve ticaret hatları üzerinden bölgeye yerleşmesini engellemeyi planlıyor. Bu durum, ABD'yi daha saldırgan ama aynı zamanda daha esnek ve pragmatik hamlelere yöneltiyor.

2014'te IŞİD'e karşı mücadele ekseninde Suriye'de Kürtlerle askeri iş birliği kuran ABD, bugün SDG ile ilişkisini geri çekerek Erdoğan iktidarı tarafından da desteklenen IŞİD kalıntısı HTŞ ile kendi emperyalist çıkarlarına uygun bir siyasal denklemi yeniden kurmaya başladı. Bu politika değişikliği, ABD'nin Kürtleri "korumaktan vazgeçmesi" değil; Kürtlerin siyasal ve toplumsal kazanımlarını açık bir pazarlık konusu haline getirmesi olarak okunmalı. Bölgedeki çelişkilerden yararlanarak Kürt

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

halkının mücadelesini kendi stratejisi içinde araçsallaştıran ABD, emperyalist çıkarlar söz konusu olduğunda bu kazanımları nasıl feda edebildiğini bir kez daha gösterdi.

Bugün gelineen noktada, ABD'nin geçmişte güya savaştığı ancak bugün açıkça el sıkıştığı HTŞ ise ABD'nin bölgesel dizaynında en kullanışlı aparatı. HTŞ, uluslararası alanda meşruiyet kazanma arayışı doğrultusunda emperyalist güçlerle kurduğu ilişkiler çerçevesinde kendisinden beklenen siyasal ve askeri adımları sistematik biçimde hayata geçiriyor.

Saray rejiminin Rojava hesabı

Savaş siyasetini rejimin dayanaklarından biri haline getiren Saray rejimi ise Rojava'da emperyalizmin taşeronu olarak bu saldırıların siyasal, askeri ve ideolojik zeminini aktif biçimde besleyen aktörlerden biri. Bölgesel pazarlıklardan pay kapmak ve Suriye'nin geleceğine dair masalarda söz sahibi olmak kadar; bu meseleyi içeride kendi iktidarını tahkim etme, derinleşen ekonomik buhranın, yoksulluğun ve toplumsal hoşnutsuzluğun üzerini savaş ve güvenlik politikalarıyla örtbas etme ihtiyacıyla da birleştiriyor. HTŞ saldırılarıyla eş zamanlı biçimde bölgeye askeri sevkıyatlar gerçekleştirmesi, iktidar söz-

cülerinin HTŞ'ye yönelik açık ya da örtük tebrikleri ve "gerekirse destek" mesajları; sürecin tesadüfı değil, planlı ilerlediğini ve 2014'te IŞİD kuşatması sırasında izlenen çizginin devam ettiğini gösteriyor. "Sınır ötesi güvenlik" söylemiyle Kürtlerin Rojava'daki varlığını hedef alan savaş siyaseti; aynı zamanda içeride baskıyı artırmanın, muhalefeti susturmanın ve emekçi halkın taleplerini "beka" söylemiyle bastırmanın aracı haline geliyor. Tüm bunlar içeride Kürt sorununa dair yürütülen sürecin sınırlarını da açık ederken, Rojava'da silah doğrultan bir iktidarın içeride "barış" eli uzatmayacağını da gösteriyor.

Savaş hattı hepimizin hayatına geçiyor

Yarın hangi hesapların devreye sokulacağı, çatışmaların yeniden nüksedip nüksmeyeceği ve emekçi halkların daha büyük felaketlerle karşı karşıya kalıp kalmayacağı belirsiz. Ancak şunu biliyoruz ki emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin işçi ve emekçilere, ezilen halklara yönelik sınır ve zaman tanımadan sürdürdüğü savaş, cephelerdeki çatışmalarla sınırlı değil. Emperyalist savaş siyasetinin emekçi halkın sofrasına nasıl yansıdığını; silaha ayrılan her kaynağın mutfaktan, ücretlerden ve yaşamdan nasıl eksildiğini gözlemleme-

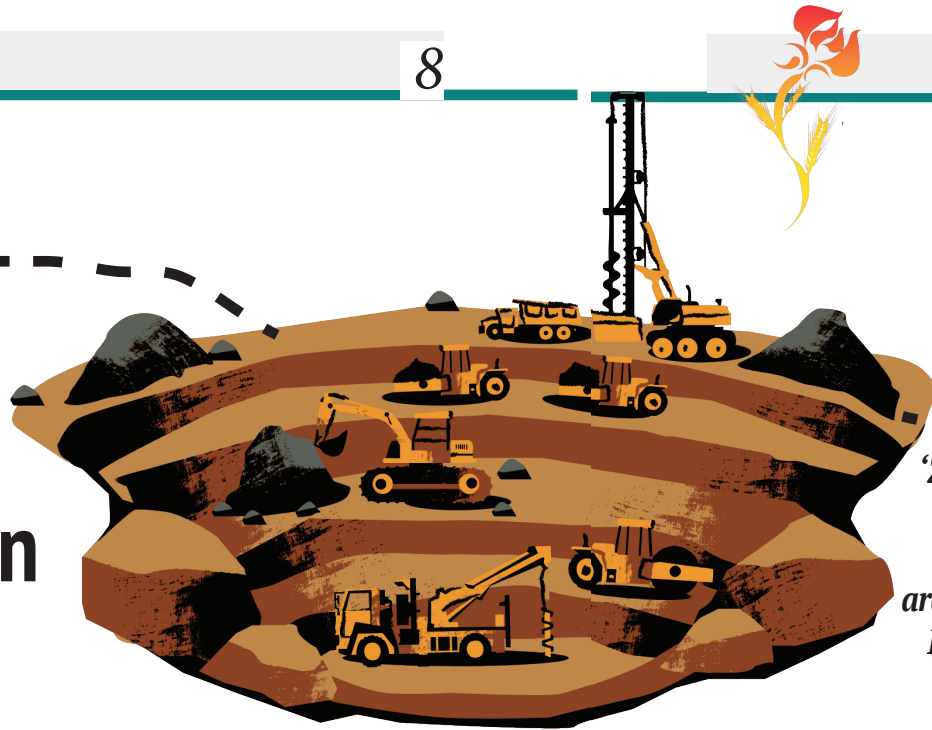
miz mümkün.

Savaş ve güvenlik politikaları derinleştikçe, bütçenin yönü de değişiyor: Ücretler, sağlık, eğitim, kreş ve bakım hizmetleri gibi kamusal ve sosyal harcamalar için ayrılması gereken kaynaklar kısılrken savaş sermayesine, silahlanmaya ve savaş harcamalarına aktarılan pay büyüyor. Bu tercihin bedelini ise başta kadınlar olmak üzere düşük ücretlerle çalışan, güvencesiz işlere mahkum edilen işçi ve emekçiler ödüyor. Savaş politikaları, içeride daha fazla baskı ve şiddetin de bir vesilesi haline gelirken aynı zamanda şoven, gerici ve milliyetçi iklimi de besliyor. Saç örgüsü, bir kutuplaştırma aracına dönüşebiliyor.

Rojava'da Kürt halkına dönük sürdürülen savaş ile Türkiye'de işçi ve emekçilerin hayatını altüst eden siyaset, aynı bütünün parçaları olarak karşımıza çıkıyor. Yani olup biteni "uzakta yaşanan" bir dış politika başlığı olarak ele almak mümkün değildir. Barış, demokrasi ve özgürlük talebi; emek ve geçim mücadelesinden, kadınların yaşam hakkı savunusundan ve halkların eşitlik mücadelesinden ayrı düşünülemez. Emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin kurduğu bu savaş düzenine karşı, bulunduğumuz her yerde itirazı büyüttmeli; içeride ve dışarıda insanca bir yaşamda ısrar etmeliyiz.

Görsel: TUBS, CC BY-SA 3.0
Wikimedia Commons

Görseller: Canva

Grönland'dan mutfığa:

Emperyalizm emekçi kadınların hayatını nasıl kuruyor?

Ukrayna'nın ardından Venezuela Devlet Başkanı Maduro'nun dünyanın gözü önünde yatağının kaçırılması; Meksika, Kolombiya, Küba ve İran'a yöneltilen tehditler... ABD Başkanı Trump'ın ağzından dökülenler artık "çığırından çıkmış" demekten öte bir yerde duruyor. "Kana-da'yı 51'inci eyalet yapmak istiyorum. Grönland 52'nci, Venezuela da 53'üncü olabilir," diyor.

Ortadoğu'daki aparatı
Siyonist İsrail ise Gazze'de
soykırımı, açlıkla terbiye etmeyi, insan-
ları yerinden etmeyi, yaşamı imkânsız
kılmayı aralıksız sürdürüyor. Bir yandan
da emperyalistler, bölgede onların en
iştahlı işbirlikçileriyle—evet, bizim Saray
rejimiyle— kol kola girip Suriye'yi yeniden
dizayn etmeye çalışıyor. Trump'ın “Bugün
salıdırabilirim, yarın füze gönderilebilirim”
diye konuştuğu; insanın ister istemez “Ga-
liba üçüncü dünya savaşçı geliyor” dediği
zamanlardan geçiyoruz. Yetmedi, bir de
Epstein dosyası düştü gündeme.

Tam bu noktada “Zaten hayat zor, bir de dünyanın derdiyle mi uğraşacağız?” demek çok anlaşılır. Fabrikadaki ağır çalışma koşulları, evde çamaşır bulaşık, bitmeyen bakım yükü, sürekli kabanran geçim derdi... Bunca şeyin arasında dünyaya bakacak hâl mi var?

Peki, gerçekten yok mu? Dünyada olup bitenlerin, bizim bu gündelik dertlerimizle hiç mi ilgisi yok? Yoksa kafayı mı üşüttük de Grönland'a kadar dertleneceğiz?

**Zaten hayat zor,
dünyaya bakmaya hâl var mı?**

Önce şunu söyleyelim: Dünyada olan biteni yalnızca “kötü yöneticiler”, “çıldırmiş liderler” ya da “aklı yitmiş siyasetçiler” üzerinden okumak gerçeği perdelemek olur. Çünkü savaşlar, tehditler ve işgaller kişisel deliliklerin değil; kapitalist üretim ilişkilerinin içinden doğar. Kapitalizm, varlığını sürdürebilmek için sürekli genişlemek, yeni pazarlar bulmak, yeni emek ve doğa alanlarını sermayeye tabi kılmak

zorundadır. Bu genişleme tıkandığında ya da rekabet kıstıştığında, emperyalist-kapitalist devletler ekonomik ve politik sıkışmışlıklarını sömürü ve paylaşım kavgasıyla aşmaya çalışır. Silahlanma yarışı, işgal politikaları, savaşlar tam da bu noktada devreye girer. Kriz derinleştikçe çözüm zor yoluyla dayatılır: Savaş, işgal, zorla yerinden etme.

Ama istiyorlar ki emekçi kadınlar bunları böyle düşünmesin. “Aman bana ne” desin, olan

biteni kendi hayatıyla yan yana koymasın. Emperyalist saldırıları da bu saldırganlığın içerideki işbirlikçilerini de sorgulasın. Sanki savaş, yoksulluk, vahşi ucuz emek sömürüsü hep varmış, hep de var olacaktır; doğanın değişmez bir kanunuymuş gibi kabul etsin istiyorlar.

Daha da ötesi, eğer bir yerden itiraz yükselirse, onun ipinden tutup diğerine ulaşmayalım istiyorlar. Yoksulluk ayrı dert olsun, savaş ayrı; emperyalist işbirlikçilik başka, sefalet ücreti başka... Bağlantılar koparılсын, ipler kesilsin. Oysa biz tam tersini yapmak zorundayız: Koparılan

bağları yeniden bağlamak.

Çünkü dünyada savaşları, işgalleri ve tehditleri çıkaran güçle; burada bizi uzur, güvencesiz, sendikası çalışmaya mahkûm eden güç aynı. Adı konulduğunda karmaşık gibi görünen ama hayatın içinde son derece tanıdık bir şey bu: kapitalist emperyalist sistem. Bu sistemin doymak bilmez bir avuç azınlığı için dünya kocaman bir pazar. Petrolüyle, madenleriyle, toprağıyla, suyuyla, emeğıyle... Rekabet kızıştıkcı yeni pazarlar, yeni kaynaklar ve daha ucuza çalıştırılebcekleri emek arıyorlar. Bu arayış, haritalarda büyük jeopolitik başlıklar olarak karşımıza çıkıyor; bizim hayatımıza ise çok daha somut biçimlerde giriyor.

Grönland'dan Eskişehir'e: Sermaye için kaynak, bizim için yıkım

Maden arayışı Grönland'dan Eskişehir'e uzanıyor. Yer altı, yer üstü, orman, su... Sermaye için hepsi birer "kaynak." Ama o kaynakların başında yaşayanların için hayat her geçen gün biraz daha zorlaşıyor. Bir maden sahası açıldığında yalnızca doğa tahrip olmuyor; kadınların suya erişimi zorlaşıyor, geçimlik tarım ve hayvancılık

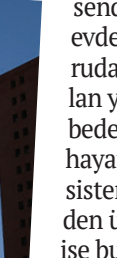
lık yok oluyor, yeni bir yoksulluk dalgası başlıyor.

Bu madenlerde, enerji santrallerinde, fabrikalarda çalışan işçiler içinse tablo daha da ağır: en ucuz, en tehlikeli işler. İşçi sağlığı ve güvenliği önlemleri alınmadığında payımıza düşen, ucuz emekle birlikte ucuz ölüm oluyor. Alman tekeki Digel Tekstil’de çalışan kadın işçilerin anlattıkları bunun çarpıcı bir örneği: “Su içme hakkı dahi engelleniyor. Havalandırmı, dinlenme, temel ihtiyaçlara erişim lüks sayılıyor. Hasta olan ya da iş kazası geçiren işçiyi hiçbir insani yaklaşım göstermiyor.”

Bu da tesadüf değil elbette. Saray rejimi, Enerji Bakanlığının sitesine ülkenin maarifet ve koordinatlarını tek keş tokuyup "Gelin," diye çağrı yapıyor. Teşvik var, vergi indirim var, emek ucuz. Hatta daha keşfedilmemiş madenler için bile açık çek veriliyor. Bunun anlamı çok açık: yeni illicler, yeni iş cinayetleri, yeni doğa katliamları. Emek değersiz olunca, insan hayatının kıymeti de olmuyor.

'Uzak' savaşlarla

yoksulluk kalıcı hale geliyor

İşte bu yüzden dünya siyaseti bize uzak değil. İş yerindeki düşük ücretlerle, sendikasızlıkla, güvencesizlikle; evde bitmeyen yoksullukla doğrudan bağlantılı. Dünyada kurulan yağma düzeni, burada bizim bedenimizden, zamanımızdan, hayatımızdan kesiliyor. Kapitalist sistemde değer, bizim emeğimizden üretiliyor; kriz koşullarında ise bu değerini faturası yine bize ödetiliyor. Bizim payımıza düşen; küçülen pazar filesi, eksilen öğün, uzayan mesai saati oluyor. "Kriz var" deniyor, "tasarruf" deniyor ama tasarruf hep bizim soframızdan yapılıyor. Ücretlerle hayat arasındaki mesafe her ay biraz daha açılıyor; asgari ücret açlık sınırının altında kalırken, geçinmek bir matematik problemi değil, her gün yeniden tutturulmaya çalışılan bir hayatta kalma hesabına dönüşüyor.

Bir kadın işçi için bu hesap sadece

kendiyle sınırlı değil elbette. Gece vardığında verilen kumanyayı yemeyip sabah çocuğunun beslenme çantasına koymak, markette sepete bakıp “Bunu mu bıraksam, şunu mu?” diye düşünmek, ay sonu gelmeden zaten vazgeçmiş olmasın... Dünyada savaş büyüdüğüce, silahlar konuştukça, kaynaklar yerlisiyle yabancısiyla tekelere, patronlara aktıkça; yoksulluk burada kalıcı hale geliyor. Üstelik bu yoksulluk en çok kadınların omuzlarına biniyor. Düşük ücret yetmezmiş gibi, güvencesiz çalışma, esnek saatler, bittiyen ev işi ve bakım yükü de cabası. Üstelik, önümüzdeki 10 sene de “aile on yılı” ilan ediliyor. Saray rejimi, “aile” dedikçe kadınları eve ve güvencesizliğe daha sıkı bağlayan politikalar devreye sokuluyor.

Gelelim ikinci boyutuna; savaşları yaratan rekabet, pazar kavgası ve kâr hırsı, burada emekçi kadınlara “idare et”, “şükret”, “sabret” diye geri dönüyor. Saray rejimi, evet Erdoğan ve şürekasını kastediyoruz; ABD emperyalizmine tam teslimi yetle, bölgedeki her ülkenin işine burnunu sokup ortalığı karıştırırken, bunun karşılığında “Türkiye Yüzyılı” diye diye memleketi emperyalist ülkelere bağımlılık yüzyılına çevirdiler. Bu bağımlılık, lafla değil, somut icraatla kuruluyor. Ülkenin yer altı ve yer üstü zenginlikleri yabancı tekellere parsel parsel, koordinat koordinat satılıyor. Yetmiyor, “Daha keşfedilmemiş nadir elementlerimiz de var, gelin buyurun bulun” diye açık çek veriliyor. Ve bu bağımlılığın bedeli bize kesiliyor. Sendikasılaştırma var, güvencesiz çalışma var, ucuz emek sömürüsü var. Kısacası, emperyalizme bağımlılık burada emekçi kadınlar için daha uzun mesai, daha düşük ücret ve daha fazla sabır nasihatı olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü o “uzak” savaşlar, tehditler ve güç gösterileri bizim hayatımıza döviz kuru, zam, vergi, kemer sıkma ve daha uzun mesai olarak giriyor. Elbette bir avuç yağmacı, silah tüccarı ve asla doymak bilmez büyük tekeller zenginleşiyor. Bizim payımıza düşense belirsizlik, pahalılık ve biraz daha sabır nasihatı oluyor.

Patronun tehdidiyle iktidarın masalı

İçeride ise bölgedeki en ufak gerilim bile

hemen “iç cephe” rafını dolaşıma sokuyor. Hepimiz aşınayız bu dile. Böyle zamanlarda zam mı istenirmiş? Grev mi yapılmış? Aksine “belirsizlikler çağı” denilerek “tasaruf şart” diye diye sosyal haklar budanıyor. İlk gözden çıkarılanlar da her zaman kadınlar oluyor: Güvencesiz işler, yarı zamanlı çalışma, düşük ücret, kayıt dışılık... Bir de üstüne evin yükü, bakım emeği.

“Biz arı dişimizi sıkalım, bu zor günler geçsin” diyorlar. Ama o zor günler bir türlü bitmiyor. İşte iç cephe tam olarak bu Patronun “Sesini çıkarma, fabrikayı kapatırın” tehdidiyle, iktidarın “Hepimiz aynı gemideyiz” masalının yan yana durması.

Sonra her şey savaşla, milliyetçilikle açıklanıyor. Grev mi? “Şimdi sırası mı?” Hak mı isteyeceksin? “Sen İsviçre’de mi yaşıyorsun? Düşmanlar var, tehditler var, bu aldığın sana yetmiyor mu?” AKP Milletvekili Hasan Ufuk Çakır’ın emekliler için söylediği sözler hâlâ kulaklarımızda: “20 bin liranın üstünde tepinin duruyorlar. Sen İsviçre’de yaşıyorsun. İngiliz geldiğinde benim namusuma bakacak da senin namusuna bakmayacak mı?”

Grev, hak arama, daha fazlasını talep

etme; sanki devleti zayıflatmak amaçlı devreye sokulmuş planlar oluyor bir anda. “Biz de mi diğer ülkeler gibi olalım?” deniyor. Oysa asıl zayıflatılan şey bizim hayatlarımız, bizim emeğimiz. Ama bunu konuşmamız istenmiyor.

Bugün marketteki etiketler bir gecede değiştiyse, elektrik faturasına bakarken içimiz sıkışıyorsa, “Çocuğu kursa mı yazardırsak yoksa ay sonunu mu çıkarsak?” diye hesap yapıyorsak; bunun nedeni ne bireysel beceriksizliğimiz ne de “ekonomi kötü” masalı. Dünyada kurulan bu yağma düzeninin faturası, en çok emekçi kadınların önüne konuluyor. Emekçi kadınlar dünyada olup biteni takip etmediğinde, başkaları bizim yerimize karar veriyor; bizim adımıza konuşuyor, bizim hayatımız pahasına pazarlık yapıyor.

O yüzden bu olan biteni takip etmek bir merak meselesi değil. Neden her geçen

yıl daha yoksul yaşadığımızı, neden daha çok çalışıp daha az kazandığımızı, neden sürekli “idare etmemiz” beklendiğini anlamanın yolu bu. Ve evet, söz söylemek de tam burada başlıyor.

**Birbirimizin hayatına
biraz burnumuzu sokalım!**

Sadece saray rejimi mi başka ülkelerin işine burnunu sokacak? Biz de dünyanın dört bir yanındaki işçilerin, emekçilerin ve gençlerin mücadelesini takip edeceğiz, dayanışacağız. Çünkü ne yoksulluk ne savaş ve şiddet ne de ucuza çalışmak kaderimiz. Kendi vardiyanımızdan, kendi fabrikamızdan, kendi apartmanımızdan, kendi mahallemizden kafayı biraz kaldırdı başka yerlerde emekçi kadınlar neler yaşıyor diye bakacağız. Çünkü bize bunu yaşıtan sistemi tanımadın, onu değiştirmek mümkün değil. Sadece “bize ait” sandığımız sorunların, aslında dünyanın dört bir yanındaki emekçi kadınlarla ortak olduğunu görmek; bizi bilinçli olarak bu bağ kurmaktan alıkoymaya çalışan emperyalist kapitalizme karşı uyanık olmak zorundayız.

af: Radiozaman

Fotoğraf: AA

Fotoğraf: Radiozaman

Enternasyonalizm ilkesiyle geleceğe

Olcay Geridönmez

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

İnsanlığın toplam toplumsal deneyimiyle gelişiminin ürettiği en güçlü, en aydınlık ve hâlâ en güncel çağrıdır. Avrupa’da yaşanan 1848 devrimlerinin öngününde Karl Marx ve Friedrich Engels’in kaleme aldığı, Komünistler Birliği’nin kuruluşunu ve ilkelerini ilan eden “Komünist Parti Manifestosu” bu çağrıyla biter. Ve bu çağrı, enternasyonalizmi vazgeçilmez bir ilke olarak bilimsel sosyalizmin envanterine yerleştirir.

Dünya çapına yayılan kapitalist sistem altında ekonomik ve politik haklar talep eden işçi hareketlerinin ve onun siyasal izdüşümü örgütlenmelerin, bilimsel bir sosyalist teorinin gelişimiyle, uluslararası iletişim, dayanışma, koordinasyon ve birlik perspektifini edinmeleri çok sürmedi. Din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı olmaksızın insanca çalışmanın ve yaşamının mümkün olduğu, insanın insan tarafından sömürülmediği bir dünya ülküsü etrafında uluslararası çapta ilk örgütlenmeyi Uluslararası İşçi Birliği (I. Enternasyonal, 1864) oluşturdu.

Uluslararası sosyalist kadın hareketi

Önceki tarih boyunca da hiçbir toplumsal mücadelenin dışında kalmayan, 19. yüzyıl ortalarından itibaren sanayileşmenin geliştiği her yerde, kapitalist sömürü düzenine karşı ve örgütlenme hakları için çetin mücadeleler veren emekçi kadınlar, sınıf mücadelesinin ayrılmaz bir parçası haline geldiler. Bu bağlamda I. Enternasyonal, kadınları üyeliğe kabul eden, annelik, kadın emeği ve sağlığı ile ilgili kararlar alan ilk sınıf örgütlerinden birini oluşturdu. 1871 Paris Komünü deneyimi, proleter enternasyonalizmin gelişiminde olduğu kadar kadınların politik ve örgütsel eşit hak talepleri, kadın sorunun formülasyonu açısından büyük önem taşıdı. Bunun en somut yansıması, Clara Zetkin’in 1889’da II. Enternasyonal’in kuruluş kongresinde “Kadının Kurtuluşu İçin” başlıklı konuşması oldu.

Sosyalist kadın hareketinin ideolojik ve örgütsel birliğini sağlayan, ona uluslararası bir nitelik kazandıran 1907’de Stuttgart’ta düzenlenen

Birinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı oldu. Konferansta sosyalist kadınların ortak çalışmalarını pekiştirmek amacıyla bir Uluslararası Kadın Sekreteryası oluşturularak başına Clara Zetkin seçildi ve 1891’den beri onun yönetiminde çıkan “Gleichheit” (Eşitlik) dergisi uluslararası yayın organı ilan edildi.

1910’da Kopenhag’da düzenlenen İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı’nda Clara Zetkin’in önerisiyle, her yıl dünyanın bütün ülkelerinde, başta kadın hakları için ve savaşa karşı bir mücadele günü olarak uluslararası bir kadınlar gününün kutlanmasını öngören, 8 Mart’ı yaratan tarihi karar alındı.

Sosyalist kadınlar Dünya Kadınlar Günü’nü başından itibaren militarizme karşı mücadele ve dünya barışının korunmasıyla ilişkilendirdi. Konferansın düzenlendiği sırada, çeşitli ülkelerin yoğun olarak silahlanması nedeniyle savaş ciddi bir tehlike olarak gündemdeydi. Bu sebeple sosyalist kadınlar “barışın korunması” ile ilgili bir karar da aldı. Kararda kadınlar, savaşların nedeni olarak kapitalist üretim tarzının yarattığı toplumsal çelişkilere işaret ettiler ve tüm ülkelerin sosyalist kadınların militarizm ve savaşa karşı mücadeledeki özel görevlerini hatırlattılar: Gençleri ve çocukları sosyalizm ruhuyla eğitmek “ve proleter kadın kitleleri içinde kesintisiz bir ajitasyon yürüterek işçi sınıfının günümüz toplumunun ekonomik hayatında oynadığı rol sayesinde kullanılabileceği ve kullanmak zorunda olduğu gücüne dair bilinci artırmak.”

Fotoğraf ve görsel: Wikimedia Commons

İlk uluslararası kadınlar günü

9 Mart 1911’de ABD, Almanya, İsviçre, Danimarka ve Avusturya’daki milyonlarca kadın büyüklü küçüklü yüzlerce şehirde düzenlenen toplantı ve gösterilerde “Kadınlara Oy Hakkı” sloganıyla tüm kadınlar için sosyal ve politik eşitlik talep edildi. Uluslararası sosyalist kadın hareketinin yayın organı Gleichheit’in 27 Mart tarihli sayısında yer alan haberler, ilk kadınlar gününde işçi ve emekçi kadınların eşit politik hakları için büyük bir kararlılık ve kitlesellikle alana çıktıklarına tanıklık ediyor: Ülkelerin dört bir yanında metal, kâğıt, tekstil ve daha birçok işkolundan kadın işçiler, hizmetçiler, büro çalışanları, tek tek fabrikalardan pankart ve bayraklarını taşıyan kadınlar, bölük bölük yürüyerek toplanma alanlarına ve salonlarına akın etti. Toplantı salonlarından dağılırken mahallelerine kadar yürüyüşler yaptılar. Kimi kentte toplanma alanlarından belediye binalarının önüne gelip “Kadınlara Oy Hakkı” sloganları atıldılar.

Birinci Dünya Savaşı patlak verene dek 8 Mart’lar büyüyen katılımlarla özellikle barış talebi etrafında örgütlenen mücadele günleri olarak kutlandı. Ancak başta Almanya olmak üzere Avrupa sosyal demokrat partilerinin proletarya enternasyonalizmine ihanetleri, şovenizm batağına saplanarak işçi sınıfının mücadele hedefinden çark etmeleri, bu partiler içerisinde kaçınılmaz ayrışmalara ve bölünmelere yol açtı. Bu durumun uluslararası düzeydeki ifadesi İkinci Enternasyonal’in çöküşü oldu.

Birinci Dünya Savaşı’nın sonuna doğru son derece kötüleşen yaşam

Günümüzde emperyalist kapitalizmin saldırganlığına rağmen, dünyanın dört bir yanındaki emekçi kadınlar 8 Mart mirasına sahip çıkıyor. Şiddetsiz, sömürsüz ve savaşırsız bir dünya özlemi, 8 Mart alanlarında yankılanmaya devam ediyor.

ve çalışma koşulları, birçok ülkede toplumsal huzursuzluğa yol açtı. Rusya’daki 1917 Ekim Devrimi ve Kasım 1918’de Almanya’daki devrimci kalkışmalar bu ülkelerdeki monarşilerin yıkılmasıyla sonuçlandı. Sovyet Rusya’da kurulan proletarya diktatörlüğü hükümeti, kadınlara hayatın her alanında koşulsuz şartsız eşitlik sağlayan yasaları hızla çıkardı.

1919 Mart’ında “Bütün ülkelerin proleterleri ve ezilen halkları birleşin!” şiarıyla Moskova’da kurulan Komünist Enternasyonal, uluslararası komünist kadın hareketinin de çıkış noktasını oluşturdu. Komünist kadın hareketinin örgüt, taktik ve ilkelerini temellendiren 1921’de Moskova’da toplanan İkinci Uluslararası Komünist Kadınlar Konferansı, Uluslararası Kadınlar Günü’nün dünyanın tüm ülkelerinde 8 Mart’ta kutlanmasını kararlaştırdı.

Emperyalist kapitalizmin ceberut ve saldırgan yüzünü maskeleyemeye bile neziz etmediği günümüzde, uluslararası örgütlenmenin zayıflığına rağmen işçi ve emekçi kadın yığınının dünyanın dört bir yanında ağır sömürü altında eşitsiz koşullarda mücadele etmeye devam ediyor. Ezilen, sömürülen, topraklarından edilen kadınlar şiddetsiz, sömürsüz, savaşın olmadığı bir hayat, insanca yaşamak ve çalışmak özlemiyle hak mücadelelerine daha çok atılıyor, dünya çapında emekçi kadınların taleplerini ortaklaştırıp yükseltmenin yol ve yöntemlerini arayıp çoğaltıyor. Bunun en güçlü göstergelerinden biridir Dünya Emekçi Kadınlar günümüz! Yaşasın 8 Mart!

Velayet: Hukukun meşrulaştırdığı şiddet

Buket Ülger Gürbüz

Not: Yazı spoiler içerir.

2017 yapımı Velayet (Jusqu'à la garde), dünya çapında kazandığı çok sayıda prestijli ödülle büyük yankı uyandıran, Xavier Legrand yönetmenliğinde çekilmiş çarpıcı bir film. Film evrensel bir konuyu işler: velayet meselesini. Miriam, eski eşi Antoine'dan ayrılmıştır. Julien'in ablası yetişkin olduğu için babasıyla görüşmemeyi tercih eder. Ancak Julien, 11 yaşındadır ve hem yasa hem de yaşı gereği böyle bir hakka sahip değildir. Bu nedenle Antoine, özellikle küçük oğulları Julien'i görmek için mahkemeye başvurur. Mahkeme, tarafların ifadelerinde net bir şiddet kanıtı göremediği için Julien'in babasını hafta sonları görmesinde bir sorun görmez. Filmin açılış sahnesi aynı zamanda filmin kriz merkezini kuran temel bir sekans niteliğindedir. Anne ve babayı avukatlarıyla birlikte gördüğümüz filmin ilk sahnesinde, her iki tarafın avukatlarının ve davaya bakan hakimin kadın olması özellikle dikkat çekicidir. Ancak bu durum, yüzeyde bir "kadın dayanışması" ihtimali doğururken sahne ilerledikçe bunun bir yanılsama olduğu anlaşılır. İzleyici daha ilk dakikalarda "Hangi taraf doğruyu söylüyor?" ikilemine sürüklenir. Julien'in açık ve net ifadesine rağmen hakimin, çocuğun babayla

hafta sonları görüşmesine hükmetmesi, hukukun çocuğun korkusunu değil; ataerkil normlarla şekillenmiş rasyonel söylemi esas aldığını gösterir.

Filmin açılışındaki duruşma sahnesinde hakimin kullandığı ifade, hukuk sisteminin "usul"e bağlı, mesafeli işleyişini çıplak biçimde görünür kılar. Julien'in ifadesi alınırken bu ifadenin anne ve babaya da okunacağını çocuğa özellikle belirtilmesi, çocuğun beyanını koruyan bir güven alanını ona açmaktan çok, onu donuk bir prosedürün içine yerleştirir. Böylece ifade, çocuğun duygusal güvenliğinden önce "dosyaya giren bir veri"ye dönüşür. Julien'in buna rağmen "Babamla görüşmek istemiyorum" diyebilmesi, filmin temel gerilimini kurar. Bu noktada hukuk, koruyucu değil; tarafları eşitleyen ama duyguyu dışarıda bırakan soğuk bir mekanizma gibi çalışır. Julien'in ifadesinde babasını "o herif" diye anması ise bu soğuk prosedüre sızan güçlü bir kırılma anıdır. Çocuk, "baba" kelimesinin toplumsal olarak yüklediği sıcaklık ve meşruiyeti reddeder; biyolojik bağın otomatik olarak güven anlamına gelmediğini diliyle ilan eder. "O herif" ifadesi, Julien'in zihninde babanın bir ebeveyn figürü olmaktan çıkıp korku ve baskıyla özdeşleşen bir yabancıya dönüştüğünü gösterir. Bu sahneye rağmen daha filmin başında olduğumuz için seyirci olarak bir çelişkiye kapılırız. Miriam, mahkeme süresince donuk, kaskatı ve ifadesizken, Antoine mağdur ve çocuklarından uzak

tutulan duygusal bir baba gibi görünür. Bir an düşünürüz: Acaba çocuklar anne tarafından manipüle mi ediliyor? İşte film, seyirciyi bu ikileme çekerek başlar.

Filmin devamında bu ikileme sonuçlanır. Filmin en başarılı oyuncusu şüphesiz 11 yaşındaki Julien karakterine can veren Thomas Gioria'dır. Gioria, abartıya kaçmadan, çocuğun iç dünyasındaki korkuyu, gerilimi ve çaresizliği son derece inandırıcı bir biçimde yansıtır. Film boyunca omuzları düşük duruşu, yürürken sürekli çevresini kontrol etmesi ve babasıyla aynı mekanda bulunduğu yaşadığı bedensel donukluk, karakterin iç dünyasındaki korku ve tedirginliği güçlü biçimde yansıtır. Bu fiziksel oyunculuk, Julien'in yaşadığı travmanın sözlerden çok bedenine yerleştiğini gösterir. Bu sayede Julien, yalnızca hikayenin merkezinde yer alan pasif bir "mağdur çocuk" figürü olmaktan çıkar; izleyiciyi sürekli diken üstünde tutan ve filmin gerilimini taşıyan temel unsur haline gelir.

Film, aile içi şiddetin gerçek hayatta en görünmez ama en derin mağdurlarının çocuklar olduğunu Julien karakteri üzerinden çarpıcı biçimde ortaya koyar. Baba figürü, oğluya sevgi temelli bir bağ kurmaktan

ziyade, onu anneye ulaşmak ve kontrol kurmak için bir araç olarak kullanır. Ayrıca "Anne çocukları manipüle mi ediyor?" sorusu, filmin ilerleyişiyle birlikte yerini daha sarsıcı bir gerçeğe bırakır: Seyirci, çocukların yönlendirilmediğini, aksine babanın kontrol ve baskı mekanizmasının bizzat kendisi olduğunu fark eder.

Meşruiyetten şiddete

Filmin finalinde Antoine'ın eve av tüfeğiyle gelerek gerçekleştirdiği saldırı, anlatı boyunca bilinçli biçimde yerleştirilen bir dramatik ilkenin kaçınılmaz sonucudur. Daha filmin erken bölümlerinde av, av tüfeği ve av eti üzerinden kurulan erkeklik, güç ve tahakküm imgeleri; Çehov'un "birinci perdede görünen silah ikinci perdede patlar" ilkesini simgesel düzeyde işletir. Av tüfeği, film boyunca yalnızca bir nesne olarak değil; sürekli ertelenen bir tehdit ve meşrulaştırılmış şiddet aracı olarak dolaşımda tutulur.

Filmde Antoine'ın final sahnesinde av tüfeğiyle eve gelişi, hikayenin başında mahkeme kararıyla oğlunu hafta sonları görme hakkını kazanmış olmasıyla birlikte okunduğunda, şiddetin bireysel bir patolojiden çok hukuki meşruiyet zırrı altında nasıl normalleşebildiğine dair çarpıcı bir çıkarım sunar. Antoine, yasalar karşısında "haklı" ve "baba" kimliğiyle tanınmış, resmi olarak denetlenmiş bir figürdür; ancak bu hukuki kazanım, onun kontrol ve tehdit eğilimini dizginlemek yerine güçlendirmiştir.

Tüm bu bilgiler ışığında Velayet, yayınlanmasının üzerinden yıllar geçmesi olmasına rağmen ele aldığı konunun coğrafya ve zaman tanımaması nedeniyle hâlâ izlenmeyi hak ediyor. Velayet davasını merkezine alan, şiddetin nasıl görünmezleştiğini, normalleştiğini ve kurumsal yapılar aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini katmanlı bir anlatıyla ortaya koyuyor. Kadın cinayetleri verilerinin gün be gün korkutucu boyutlara ulaştığı günümüzde Velayet, uyandırdığı his ve kafamızda yarattığı sorularla geçerliliğini uzunca bir süre koruyacağı benziyor.

Ekran görüntüleri film fragmanından alınmıştır

Bir 8 Mart'tan diğerine: Kadın direnişleri ve ekmek mücadelesi

Geçtiğimiz bir yıl, kadınların yalnızca eşitlik değil; doğrudan yaşam hakkı için mücadele ettiği bir dönem oldu. Hayat pahalılığı, düşük ücretler, güvencesiz ve esnek çalışma kadın emeğini daha da değersizleştirirken kadınlar fabrikalarda, mağazalarda, organize sanayi bölgelerinde “geçinemiyoruz” diyerek direnişe geçti. Bugün yükselen bu sesler, kadınların kapitalizm tarihi boyunca yürüttükleri ekmek mücadelesinin güncel halkalarını oluşturuyor.

Geçen 8 Mart'tan bu yana Türkiye'nin pek çok kentinde kadın işçiler düşük ücretlere, sendikal hak gasplarına ve güvencesizliğe karşı harekete geçti. 2025'in şubat ayında Gebze Plastikçiler Organize Sanayi Bölgesi'nde, çoğunluğu kadın işçilerin çalıştığı Chinatool'da işçiler toplu iş sözleşmesi sürecinde insanca ücret ve güvenceli iş taleplerini dile getirdi. İzmir'de Tekgıda-İş'in örgütlü olduğu Sunel, OTP ve TTL bütün fabrikalarında ise çoğu kadın yaklaşık 1700 işçi, anlaşma sağlanamayan toplu sözleşme sürecinin ardından greve çıktı.

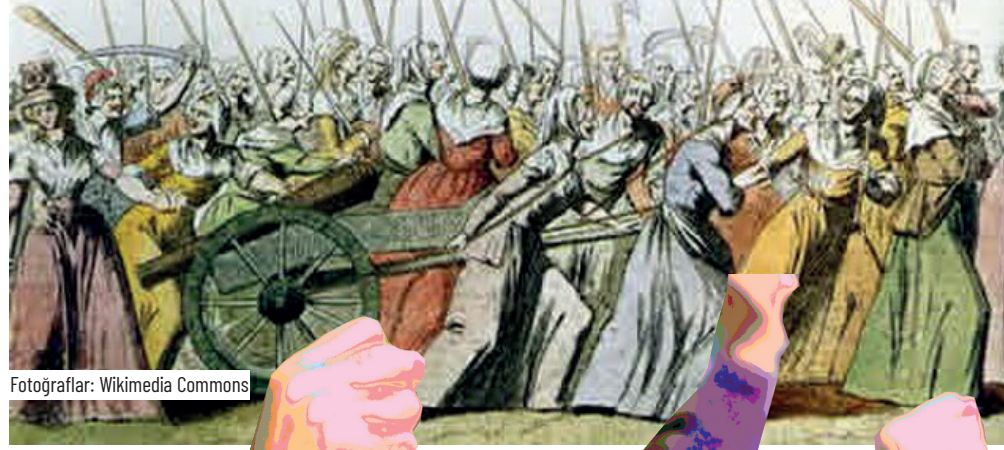
22 Ekim'de Gebze Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu Smart Solar'da

işçiler, patronun yüzde 6'lık zam teklifine karşı greve çıktı. Türk-İş'e bağlı Koop-İş Sendikası üyesi Swatch Group Türkiye mağazaları çalışanları da, toplu iş sözleşmesi sürecinde dayatılan ücret eşitsizliğine karşı 10 Kasım'da greve çıktı. Tokat Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Şık Makas/Cross Tekstil'de işçiler, aylardır ödenmeyen ücretleri nedeniyle iş bırakarak BİR-TEK-SEN'e üye oldu. Dersim'de Peri Tekstil'de çalışan çoğu kadın 17 işçi mobbing ve hakarete karşı çıktıkları için işten atıldı; işçiler fabrika önünde direnişe başladı. İzmir Ege Serbest Bölge'de bulunan Digel Tekstil'de ise işçiler, sendikalaşma ve zam talepleri nedeniyle yaşanan işten atmalara karşı 17 Ocak'ta direnişe geçti. Temel Conta işçileri sendikal haklarını tanımayan yönetime karşı, düşük ücretler, sağlıksız çalışma koşulları ve mobbinge karşı greve.

Bu mücadelelerin ortak noktası, kadınların “Sadece çalışmak değil, insanca çalışmak, yaşamak istiyoruz” demesiydi. Bu talep, kadınların yüzyıllardır süren ekmek isyanlarının bugünkü karşılığıydı.

1789 Kadınların Yürüyüşü

1789'da Fransa'da Parisli emekçi kadınlar, artan ekmek fiyatları ve açlık nedeniyle sokağa çıktı. Çoğunluğu pazarcı ve işçi kadınlardan oluşan binlerce kadın, “Çocuklarımız aç” diyerek Versay Sarayı'na yürüdü. Tarihe Kadınların Yürüyüşü

Fotoğraflar: Wikimedia Commons

olarak geçen bu ayaklanmada kadınlar cephaneliği ele geçirdi, kraliyet ailesini Paris'e getirdi. Bu isyan, Fransız Devrimi'nin seyrini değiştiren en önemli dönemeçlerden biri oldu. Kadınlar, açlığı politik bir mesele haline getirmişti.

Ekmek istiyoruz, gül de!

ABD'de, 1 Ocak 1912'de çıkan yeni iş yasasıyla kadın ve çocuk işçilerin haftalık çalışma saati 56'dan 54'e düşürüldü. Ne var ki, işçiler haftalık çalışma saatlerinin düşürülmesi karşılığında, ücretlerinde de düşüş olduğunu fark etti. İşçiler arasında büyük bir öfke dalgası yayıldı. Derken grev bütün Lawrence fabrikalarına yayıldı. Grevci kadın işçilerin seçtikleri slogan, “Bread & Rose”; yani “Ekmek ve Gül”dü. Ekmek, kadınların ekonomik taleplerinin, gül ise daha iyi bir yaşamın ifadesiydi. Grev, önemli kazanımlarla sonuçlanırken kadın işçilerinin örgütlenme, mücadele ve direniş tarihinde önemli izler bıraktı.

Pirinç ayaklanmaları (Kome Södō)

I. Dünya Savaşı sırasında Japonya'da pirinç fiyatları hızla yükseldi. Halk açlıkla karşı karşıya kaldı. İsyân, Toyama bölgesinde balıkçıların eşlerinin limanlarda pirinç çuvalarının gemilere yüklenmesini engellemesiyle başladı. Kadınların öncülüğünde büyüyen eylemler kısa sürede ülke geneline yayıldı; yaklaşık 2 milyon kişi ayaklanmalara katıldı. Bu kitlesel ekmek isyanı sonucunda Japon hükümeti (Terauchi kabinesi) istifa etmek zorunda kaldı. Pirinç ayaklanmaları, kadınların mutfaktan çıkarak gıda dağıtımını ve lojistiği hedef aldığı, Asya'daki en büyük ekmek isyanlarından biri olarak tarihe geçti.

Osmanlı'da kadınlar sokaklarda

Türkiye'de de ekmek isyanları özellikle 20. yüzyılın başında görünür hale geldi. Osmanlı'nın son döneminde artan pahalılık, kadınları İstanbul başta olmak üzere birçok kentte fırın önlerine çıkardı. Evdeki açlığın yükünü taşıyan kadınlar, mutfaktan sokağa çıkarak geçim derdini politik bir itiraza dönüştürdü. Bu eylemler, Türkiye'de kadınların sınıfsal mücadelesinin ilk kitlesel örnekleri arasında yer aldı.

Kıtık zamanlarında Osmanlı'da pirinç isyanlarına öncülük etmiş Safiye'nin daha sonrasında “fesat” ve “nizam bozucu” olarak kayda geçtiği kadi sicili. (Kaynak: İstanbul Kadi Sicilleri)

Ekmek isyanından devrime

1917'de Rusya'da Petrogradlı kadın işçiler, ekmek kuyruklarında başlayan öfkeyi sokağa taşıdı. “Ekmek istiyoruz” sloganıyla başlayan yürüyüşler kısa sürede fabrikalara yayıldı. Kadınların öncülüğünde başlayan bu isyan, yalnızca gıda yokluğuna değil; savaşa ve yoksulluğa karşı bir başkaldırıydı. Günler içinde büyüyen hareket, Çarlık rejiminin sonunu ve işçi sınıfı iktidarının başlangıcını hazırlayan Ekim Devrimi'nin fitilini ateşledi.

Mücadele sürüyor...

Günümüze gelecek olursak... Pek çok işçi mücadelesi sayabiliriz. 2026 yılının ilk ayında Migros'un depolarında çalışan işçiler dayatılan yüzde 28'lik sefalet ücretine karşı grev başlattı. Kadın işçiler soğuk hava koşullarına rağmen depoların önünde, insanca yaşanılabilen bir ücret, güvenceli çalışma koşulları ve sendikal haklarını talep etti.

Kadın işçiler, çalıştıkları depolarda uzun süredir baskı ve ayrımcılık ile karşılaştıklarını, hamile kadınların işe alınmadığını, hamile işçilerin işten çıkartıldıklarını söylüyorlardı. Bunun karşısında kadın işçiler, ekmeklerine ve haklarına sahip çıkmak için mücadele etmeyi sürdürüyor.

Ekmek ve yaşam için...

Kadınların ekmek mücadelesi, geçmişte kalmış bir direniş değil; bugün her fabrika kapısında, her vardiyada, her boş tencerede yeniden yazılıyor. Dün Versay'a yürüyen, Petrograd'da sokağa çıkan, fırın önlerinde zamları protesto eden kadınların öfkesi, bugün organize sanayi bölgelerinde, atölyelerde, mağazalarda yaşam buluyor. Dün açlıkla başlayan isyan; bugün yoksullukla, güvence-

sizlikle ve sömürüyle büyüyor.

Bugün kadın işçiler, yalnızca daha fazla ücret için değil; güvenceli iş, sendikal haklar, şiddetsiz ve eşit bir çalışma yaşamı için mücadele ediyor. Bu mücadele, bireysel değil kolektiftir. Çünkü biliyoruz ki ekmek, tek başına kazanılmaz; yan yana durularak, örgütlenerek, birlikte alınır.

Bu 8 Mart'ta ekmek için, yaşam için, birlikte mücadeleye!

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

MESS'in gösterdikleri

Metal işçisinin güvencesi örgütlü mücadele

Arzu Erkan

Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

MESS grup sözleşmesi; kapsadığı iş yerlerinde çalışan işçi sayısı dikkate alındığında sonuçları itibarıyla özel sektörde genel ücret seviyesinin belirlenmesi kadar hakların korunup, geliştirilmesi açısından da belirleyici bir öneme sahip. Hal böyle olunca artışıyla eksisiyle tartışılması, sonuçlar çıkarılması elzem hale geliyor.

MESS grup sözleşmesi yaklaşık 18 bini kadın, 150 bini aşkın işçi ve ailesini doğrudan ilgilendiriyor. Bu dönem MESS grup sözleşmesinin hayli çetin geçeceği; hükümetin orta vadeli programını, bu programın "ücretlerin baskılanması ve esnek çalışmanın yaygınlaştırılması" şeklinde özetlenebilecek hedeflerini kendilerine dayanak eden patronların masayı baskılayacakları kimse için sır değildi. Nitekim öyle de oldu, ücret zam talebini yüzde 10 ile açan metal patronları, kadın işçilerin süt izni gibi kazanılmış haklarını bile masaya yatırmakta beis görmediler.

Metal patronlarının masayı baskılamak üzere yaptığı hamleler sözleşme görüşmelerinden aylar önce başladı. 2025 yılı başlarında işkolunda çalışan binlerce işçi "sektörel kriz, üretimde daralma" gerekçesiyle işten atıldı. Bu yolla amaçlanan ortalama saat ücretlerini düşürmek, tehdit ile işçileri

sindirmekti. Elbette ki sendikal bürokraside amaçlanan etkili olmasında devreye sokuldu, daha toplu iş sözleşmesi tasarımları hazırlanmadan "Aman işimizi koruyalım" argümanı fabrikalarda yayılmaya başladı.

Türk Metal, MESS sözleşmesi kapsamındaki 196 iş yerinde çalışan 140 bin 722 işçiyi temsil ediyor. Bu işçilerin 17 bini kadın. Türk Metal üye sayısının fazlalığı, uluslararası ve yerli tekelere ait fabrikalarda örgütlü olması nedeniyle MESS sözleşmesinde belirleyici. 17 bin kadın işçiyi temsil eden bir sendikanın kadınların özgün taleplerinin sözleşme ile güvence altına alınması konusunda etkili olması beklenir değil mi? Ancak, Türk Metal'in örgütlü olduğu fabrikalarda, üstelik kadın komisyonları da varken kadın işçilerin sözleşme tasarımları hazırlanırken kendi özgün taleplerini gündem etmesi mümkün olmuyor. Komisyonlar, kağıt üzerinde kalıyor.

Bu dönem de Türk Metal sözleşme tasarımları hazırlanırken örgütlü olduğu fabrikalarda şikâyet sorulu anketler yaptı. Kadın işçilere rağmen hazırlanan taslak yine işçilerin onayını alınmadan MESS'e sunuldu. Kadın işçilerin "Bu taslak taleplerimizi yansıtmıyor, yenilensin" talebi görmezden gelindi.

Önümüzdeki dönem; yoksulluğa mahkum olmayacak bir TİS sürecinin nasıl işletileceği, sendikal bürokrasiye rağmen işçilerin kendi talepleri için nasıl yan yana

gelip, birlikte mücadele edeceği gibi sorunlar kadın işçiler arasında da çokça tartışılacak gibi görünüyor.

MESS grup sözleşmesinde işçiler adına etkili taraflardan biri de Birleşik Metal-iş Sendikası. Birleşik Metal 34 işletmede 11 bin işçi adına MESS ile masaya oturuyor ve temsil ettiği işçilerin yaklaşık 500'ü kadın. Birleşik Metal taslak hazırlık sürecinde her fabrikadan taslak önerilerini alarak, kadın işçileri sürece dahil ederek diğer sendikalardan ayrışıyor. Ancak, mücadele sadece Birleşik Metal üyeleri ile sınırlı kaldıkça; diğer sendikalara üye metal işçilerini de kucaklayacak, onlarla talepleri ve mücadeleyi ortaklaştıracak şekilde gelişmeyince; bunun yol ve yöntemleri zorlanmadıkça bu çemberin dışına çıkılamıyor ve insanca yaşayacak ücret bir slogan olmanın ötesine geçemiyor.

ILO 190 sözleşmede

Bu dönem MESS grup sözleşmesinde kadın işçiler açısından bir ilk yaşanarak, sözleşmenin "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Sonlandırılması" başlıklı 77. Maddesi; Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 190 Sayılı Çalışma Hayatında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi ve 206 Sayılı Tavsiye Kararına atıfla yeniden düzenlendi. Sözleşmeye yeni bir paragraf eklenerek madde "işveren, iş yerinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi önlemek için, ILO 190 Sayılı Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesini ve 206 Sayılı Tavsiye Kararını kendi politikalarına veya bağlı bulunduğu grup şirketinin politikalarına uygun olacak şekilde referans alan iş yeri politikası ve prosedürü geliştirmeyi hedefler" şeklinde düzenlendi. Sözleşmenin "olumsuz eylemlere ilişkin düzenlemeler" başlıklı maddesi de yeniden düzenlenerek ev içi şiddete maruz kalan kadın işçilerin korunmasına yönelik kimi

düzenlemelere yer verildi.

MESS grup sözleşmesinde çalışma yaşamında şiddet ve tacizi ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası sözleşmelere dayanan bir politika ve prosedür belgesinin geliştirilmesi hedefinin yer alması oldukça önemli. Ancak iş yerlerinde bu politika ve prosedür belgesinin hazırlanmasında ve hayata geçirilmesinde işçi kadınların parçası olduğu bir sürecin işletilmesi önemli. 18 bine yakın kadın işçinin merkezinde olduğu; kapsamını, ilkelerini, koruma ve önleme mekanizmalarını, şiddetin tanımlanma biçimini, soruşturma mekanizmalarını ve işleyişini, disiplin kurullarının yeniden ve ne şekilde düzenleneceğini yani her bir başlığı birlikte tartışıp, öznesi olması gerekiyor. Bu sözleşme maddesini ete kemiğe büründürecek olan şey de bu olur.

İşçinin hakkı işçiden saklanıyor

Üç işçi sendikasının aynı sözleşmeye imza atmasına, kadın işçileri doğrudan ilgilendiren bu maddede hepsinin imzası olmasına rağmen, Birleşik Metal-iş Sendikası bu maddeyi üyeleri ve kamuoyu ile paylaşırken diğer iki sendikanın kulağını üstüne yatması manidar! Kadın işçilerin kendisi için harekete geçmesini zorunlu kılan hallerden biri de bu: İşçilere sorulmaktan imzalanan sözleşmenin kendilerinden bir sır gibi saklanması, TİS kitapçıklarının işçilere asla dağıtılmaması.

2025-2027 metal grup sözleşmesi bir kez daha gösterdi ki metal işçisi kadınlar; fabrikalarda bölüm bölüm yan yana gelmezse, kendi birliğini kurmazsa, kendi taleplerini belirlemezse, bu talepler için harekete geçmezse insanca yaşayacak ücret ve çalışma koşullarına, şiddete ve tacize son verilecek bir çalışma yaşamına erişemeyecek. İşçi kadınların tek güvencesi örgütlü mücadelesi.

Kadınlar sözleşmenin dışında kaldı

Ford Otosan işçisi
Kocaeli

Bir sözleşmeyi daha geride bıraktık. Daha doğrusu sözleşme bizi geride bıraktı. Sendikacılar kapının önünde "Zafer" dediler, neyi kutladılar anlamıyoruz. Çocuğu olan kadınlar çocuk parası çok alıyormuş da Ford'da olduğumuza şükür edecektik. Ford o parayı keyfinden vermiyor, kreş

zorunluluğunu ortadan kaldırmak için veriyor. Halbuki bu süreçte çocuğuna bakacak kimseyi bulamayan her kadının kreş talebi vardı. Regl iznini konuşmuştuk ama bu "ayıplı bir konu" gibi tasvir ediliyor. Yani sözleşme süreci kadınların taleplerini dışarıda bıraktı. Sadece kadınların da değil, tüm işçilerin saf dışı bırakıldığı bir süreç oldu. Her sözleşme dönemi benzerlerini yaşıyoruz. Ama onlar bizi saf dışı bıraksa da bizim dahil olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Fotoğraf: Canva Pro Dream Lab ile oluşturulmuştur

Geçim sorunu dört bir yanımızı kuşatıyor

Ankara-Yenimahalle

Bizim gibi metal sektöründe çalışan işçi aileler için toplu sözleşme süreci geride kaldı. Verilen yüzde 28'lik zam daha yıl dolmadan eriyor. Vergilerle, kesintilerle zaten geri alınıyor. Sendika da işçiden yana değil; patronla sendika kendi aralarında anlaşıp ücreti açıklıyor. Geçim derdi ise bize, özellikle kadınlara kalıyor.

Evimizin dış cephesinde yalıtım yok, yani ısınmıyor. 2+1 evi 1+1 gibi kullanıyoruz; bir odayı hiç açmıyoruz, doğal gaz çok yakmasın diye. Evde bebek olduğu için salonda ve yatak odasında elektrikli soba kullanmak zorunda kalıyoruz. Isınmayan bir eve verdiğimiz paraya bak! Üstelik bebek var, onun masrafları var.

Bezden bile kısmaya çalışıyoruz. Gündüz daha ucuz bez, gece daha pahalı bez takıyoruz. Bebek günde en az dört-beş kez altını kirliliyor; poposu tahriş olmasın diye bezini sık sık değiştirmek gerekiyor. Bebeklik dönemi en masrafsız dönem diyorlar. Büyüyünce ne yapacağız, onu düşünüyoruz. Görece daha ucuz olan üç harfli marketlerde en ucuz bezler bile 200-300 lira ve çoğu zaman ciltte yara yapıyor.

Eşim metal iş kolunda çalışan bir işçi. On yıldır aynı işte çalışıyor ama emeğinin karşılığını almadığını söylemek zor. Eskiden ödülleri, çekler, küçük hediyeler olurdu; çocuklar için şenlikler, balonlar... Şimdi onların hiçbirisi yok. Burada bir düzen kurduğun için de işten ayrılmıyor. Ayrılrsa

başka bir yerde asgari ücretle çalışacak. Çocuktan dolayı ben de çalışmıyorum. Kazanacağım parayı kreşe vereceğime çocuğuma kendim bakayım diyorum.

Geçim sıkıntısı eşimle aramızdaki iletişimi bile değiştirdi. Evliliğimizin ilk zamanlarıyla şimdiki hali arasında büyük fark var. Hele çocuk olduktan sonra, geçim derdi dışında bir şey konuşamaz olduk. Sürekli ekonomi konuşuyoruz: kiralara, zamlara, ay sonu nasıl gelecek, doğal gaz faturası, çocuk bezi...

Arkadaşlarla bir araya geldiğimizde de sohbetler böyle: "Şu ne kadar olmuş, senin doğal gaz kaç geldi, ben şöyle idare ediyorum." Normal hayata dair bir şey konuşmuyoruz. Sürekli hesap kitap. Kredi kartı borcu, şu borç, bu borç... En çok da kiralara yıpratıyor bizi. Ev almak artık hayal. Babam emekli olunca bir ev alabilmişti ama bugün emekli ikramiyesiyle ev almak mümkün değil.

İşçilerin hakkını gerçekten gözetene bir sendika olsa, en azından kira yardımı için direktse, bir faydası olurdu. Benim babam memurdu; işçi sınıfını pek bilmezdim. Eşim sayesinde yeni yeni öğreniyorum. Patron senden aldığını sana veriyor, onu da eksik veriyor; üstüne bir de lütufmuş gibi sunuyor.

İzin almak bile sorun. Hasta olmaya-caksın, çocuğun hastalanmayacak, rapor almayacaksın, robot gibi çalışacaksın. Sürekli işten çıkarmalar oluyor. Az kişiyle çok iş yaptırıyorlar, insanların pestilini çıkıyorlar. Bugün 50-60 bin lira bile yetmezken, asgarinin biraz üstüyle yaşamaya çalışıyoruz.

'İşçileri hem sömürüyor hem zehirliyorlar'

Fotoğraf: Evrensel

Ayşe Yılmaz
Ankara-Sincan

27 Ocak Salı günü Evrensel Gazetesi'nin manşetinde de yer alan bir çevre skandalına uyandık. Sincan Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bulunan Erkunt Döküm Fabrikasından çıkan zehirli döküm atıklarının, aylardır aynı bölgede bulunan Erkunt Makine Fabrikasının önüne, hiçbir koruyucu önlem alınmadan döküldüğü ve bu atıklarda insan sağlığını tehdit eden ağır metallerin tespit edildiği ortaya çıktı. Buradan toprağa, suya ve havaya yayılan atık partikülleri sadece orada çalışan işçilerin değil, OSB'nin etrafındaki mahalle sakinlerinin de sağlığını tehlikeye atar durumda.

Çevre mahallelerde yaşayan sakinlerle kapı kapı gezip bu skandalı konuştuğumuzda, umutsuz olup "Böyle gelmiş, böyle gider" diyenler olduğu kadar, çözüm arayanlarla da karşılaştık. İmza kampanyası yapılmasını öneren ve bizimle birlikte sokağını gezerek imza toplayan, çevresindeki tanıdıklarından imza isteyen kadınlar oldu. Konuştuğumuz kadınlar arasında, kendisi ya da bir yakını OSB'deki fabrikalarda çalışanlar konuya daha hassas yaklaşıyorlardı ve bir şeyler yapma konusunda daha istekliylerdi.

'Bu zehre neden
göz yumuluyor'

Çevre mahallelerden konuş-

tuğumuz kadınlardan biri: "Bu sadece can sıkıcı bir durum değil; sağlığımızı çok derinden etkileyen görünmez bir tehdit. Yetkililerden bu duruma kalıcı bir çözüm bulunmasını istiyorum. Sincan, nüfus olarak kalabalık bir ilçe; burada çocuklarımız var. Zaten hava kirliliği sağlığımızı yeterince tehdit ederken bu zehirli atıklar tehlikeyi ikiye katlıyor. Bizler bu konuda elimizden geleni yapacağız. Ancak sormadan edemiyorum: bu zehre göz göre göre neden göz yumuluyor? İnsan sağlığı bu kadar ucuz mu?" diyerek tepki gösterdi.

Mahallede yaşayan kadınlar, fabrikanın önünden geçerken yayılan dayanılmaz kokudan bahsederken, insanların artık pencerelerini açmadığını söylediler. Bir kadın, "AKP ve patronlar iç içe, bir şey olacağı zor. Bunu halletsek devamı gelir" dedi. Bir başka kadın astığı çamaşırların hemen siyahlaştığını ifade etti.

'Bakanlık haber olmadan
harekete geçmedi'

Konuştuğumuz kadınlardan bir diğeri bu tür olayların iklim krizinin nedenlerinden biri olduğuna dikkat çekerek iklim krizinin her geçen gün daha fazla hissedildiğini, susuzluğun kapıya dayandığını dile getirdi: "Böyle bir dönemde bu tür çevresel suçları yaşamı daha da yaşanmaz hale getiriyor. Çevre Bakanlığı haberler çıktıktan sonra değil, daha önce denetleyip caydırıcı ceza vermeliydi. Haber

çıkınca harekete geçildi." "Sincan hep böyleydi, böyle gelmiş böyle gider" demenin doğru olmadığını, bir yerden başlanması gerektiğini vurgularken "Peki ya başka fabrikalar? Onlar ne olacak?" şeklinde tepkisini dile getirdi.

Konuştuğumuz kadınlardan biri; "Çok korkunç bir olay. Evimin hemen yakını burası. Çok üzücü ama en çok işçilere üzülmüyorum. İnsan hayatını değerli görmeyen bir yerde çalışıyorlarsa, kim bilir başka ne tür davranışlara da maruz kalıyorlardır. Elvankent'te, Sincan'da yaşayan bir sürü çocuk var. Onların sağlığını, gelişimini düşünmemek çok zalimce" dedi.

Eşi OSB'de bir fabrikada çalışan bir kadın ise "Hem zehirliyorlar hem işçileri mağdur ediyorlar. Yine de düzelir diye umut ediyoruz. Çünkü işçinin elinde çalışmaktan başka bir şey yok" şeklinde konuştu.

Farklı siyasi görüşlere sahip, çevre mahallelerden kadınların ortaklaştığı nokta, Sincan'da zehirli atık solumak istemedikleriydi. Bu ortak talep meselenin sadece bir çevre skandalı değil, halk sağlığı ve yaşam hakkı ihlali olduğunu da gösteriyor. Aynı anlayış OSB'de çalışan işçilerin düşük ücretlerle, sağlıksız ve güvencesiz koşullarda çalışmaya mahkum edilmesinde de karşımıza çıkıyor. Bu anlayışa karşı birlikte ve kararlılıkla mücadele etme ihtiyacı her geçen gün daha görünür hale geliyor.

Fotoğraf: Pixabay

MESEM'li öğrencinin annesi anlatıyor:

'İş sağlığı yok, sömürü diz boyu'

Nursel Oktay
Ankara- Yenimahalle

Sevim, yıllar önce eşinden boşanıp iki çocuğuyla ayakta durmaya çalışan bir kadın. Çeşitli işlerde kısa süreli de olsa çalışmış; şu anda bir AVM'deki mağazada asgari ücretle çalışıyor. İki çocuğundan biri ilkokula, diğeri ise bu sene MESEM'de torna bölümüne başlamış. Neden MESEM'i tercih ettiğini, yaşadığı zorlukları ve endişelerini bize anlatmaya başlıyor.

Sevim, çocuğunun MESEM'e gitmesini istemediğini ama şartların bunu gerektirdiğini şöyle anlatıyor: "Geçim sıkıntımız olduğundan çocuğum bir an önce ekmek parası kazanmak, meslek sahibi olmak için kendi isteğiyle MESEM'e gitti. 'Anne, hiç değilse kendi harçlığını çıkarıp sana yük olmam,' dedi. Ben MESEM'e gitmesini hiç istemedim ama okulda da çok başarılı bir çocuk değildi. Bu konuyu müdürüyle konuşmak için gittiğimde bana, 'Erkenden meslek sahibi olur, MESEM'e gönder,' dedi."

Sevim, hem kendi çocuğu hem de aynı durumdaki diğer çocuklar için çok tedirgin. Çocuğunun yaşadıklarını şu sözlerle anlatıyor: "Çalışma şartları çok ağır.

Ostim'de küçük bir atölyede iş bulabildik. Yakın zamanda eli keldi. Patron, 'Eldiven takmayın, biz bu işleri eldiven takmadan öğrendik' diyormuş. Çocuğumun bir gözü zaten görmüyor. Çalışırken gözlük takması gerekiyor, mikrop kapmaması lazım. Geçenlerde diğer gözüne talaş kaçmış, ondan sonra gözlük verdiler. Çalışanın sağlığını patronun baştan düşünmesi gerekmiyor mu?"

Küçük bir olay olduğunda patronun çocukları işten çıkarmakla tehdit ettiğini belirtiyor: "İşten çıkarılsa yeni işi okul değil, yine biz bulmak zorundayız. Okul bu konuda destek sağlamıyor. Çocuklarımız köle gibi çalıştırılıyor."

Çocukların MESEM'de yaşadıkları sömürüyü ise şöyle aktarıyor: "Zaten iş öğretmiyorlarmış, daha çok patronun ayak işlerini yapıyorlar. 'Burada yaşayanları ailene veya okula anlatmayacaksın,' diye de tehdit ediyorlar. Aldığı 10 bin lira. Tatilde bile işe gitti."

Sevim, çocuklardan sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığına da tepkili: "Anlamadığım nokta şu; Milli Eğitim hiçbir denetleme yapmıyor. Daha bir kere bile çocuğumun iş yerine gelip 'Şartları nedir?' diye bakılmamış. Ülkenin durumu ortada, herkes geçim sıkıntısıyla uğraşıyor."

Staj yaptığı iş yerinde öldürülen Muhammed'in annesi:

Haksızlığa teslim olmayacağım

Nebihe Kendirci*
Urfa

Ben o sabah oğlumun yüzüne baktığımda, başımıza gelecekleri hissetmemiştim. Annelik böyle bir şey işte; bazen en büyük fırtına, en sıradan bakışın içine gizlenir. Muhammed evden çıkarken kapıyı her zamanki gibi çekti, "Geç kalmam" dedi. Ne çok umut bağlamışım o son cümleye...

Saatler geçti. Ev sessizdi ama içim gürültülüydü. Kalbimin bir yere sıkışıp kaldığını, üzerime bir ağırlığın çöktüğünü hissettim. Telefonum çaldığında, daha açmadan dizlerimin bağı çözülürdü. Çünkü bir anne bilir; kötü haber gelmeden önce zaman yavaşlar...

Oğlumu bana parça parça anlattılar. Kimileri suçladı, kimileri savundu. Hepsini dinledim ama hiçbirinin anlattığı benim bildiğim Muhammed değildi. Ben onun çocukken dizini kanattığında ağlamamaya çalışmasını bilirim. Ekmeğini bölüşmesini, "Anne sakın üzülme" deyişini bilirim. En zoru da buydu işte: Herkes bir şeyler anlatıyordu ama kimse benim evladımı anlatmıyordu.

'Deliller nerede?'

18 Haziran 2010'da kapımızı çalan o minik canı, 14 Kasım günü bizden kopardılar. Şanlıurfa Bozova'da, 75. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisi olarak MESEM kapsamında staj gördüğü marangozhanede hayattan koparıldı. Cam yeşili gözleri umutla parlayan 15 yaşındaki evladımın vücuduna, elleri tutularak yüksek basınçlı hava verildi.

Eşim Ahmet'in içine doğmuştu o gün bir şeyler. Muhammed'i aradığında telefonu başkası açtı. "Babası geliyor la!" diyerek suratına kapatılan o telefon, aslında her şeyi anlatıyordu. Hastaneye koştuğumda oğlumun ağzından hâlâ köpükler geliyordu. Beş gün boyunca yoğun bakım kapısında nefesimi tuttum. 19 Kasım Çarşamba günü ise o kahredici haber geldi: Muhammed'in kalbi bu acıya daha fazla dayanamadı.

Oğlumu toprağa verdik ama kıyafetleri, ayakkabıları hâlâ kapının önünde. Dokunamıyorum. Bir anne için zaman, bazı günlerde durur. Şimdi bana kaza diyorlar, şaka diyorlar. Katili, oğlum henüz yaşam mücadelesi verirken serbest bıraktılar! Sosyal

medya baskısı olmasa kaçıp gidecekti.

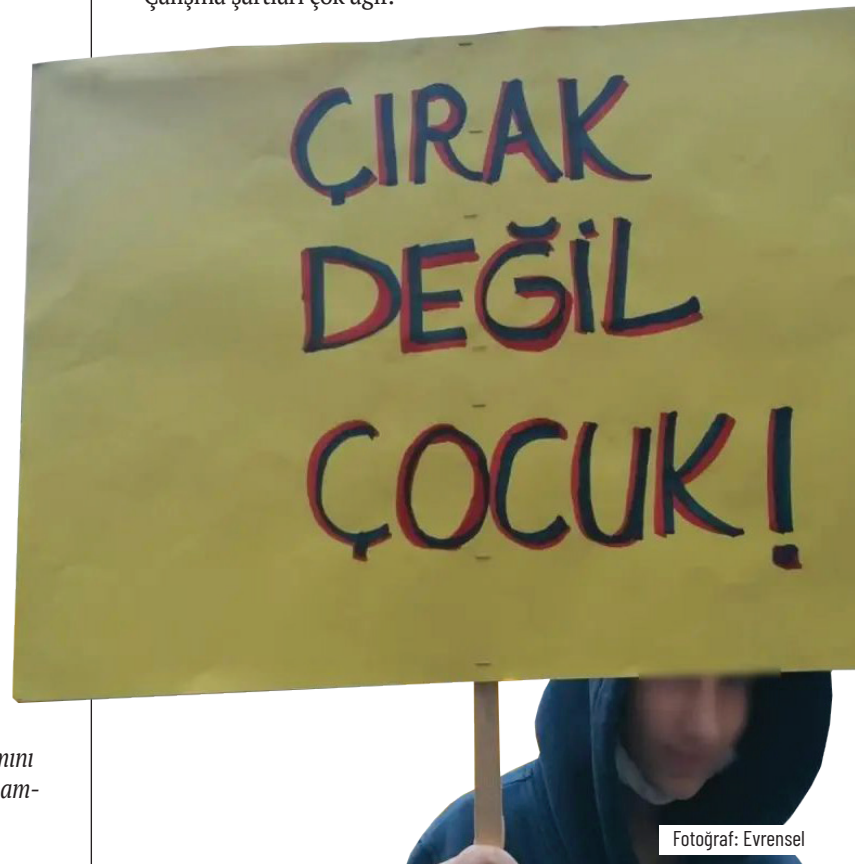
Üstelik deliller nerede? Oğlumun pantolonu, iç çamaşırı, terlikleri kayıp. "Hastanede çöpe atıldı" diyorlar. Bir düşmenin bile delil olarak değeri yok muydu?

'İsteğim intikam değil, adalet'

Ben artık sadece bir anne değilim; ben adalet bekleyen bir anneyim. Adalet dediğin şey intikam değildir. Adalet, bir annenin geceleri biraz olsun uyuyabilmesidir.

Kimse bir başkasının evladını, bir başkasının vicdanına kurban etmesin. Bugün biz susarsak, yarın daha çok anne sessizliğe mahkûm edilecek. Bugün adalet yerini bulmazsa, hepimiz eksik kalacağız. Ben evladımı toprağa verdim ama haksızlığa teslim etmeyeceğim.

*14 Kasım 2025'te Urfa'nın Bozova ilçesinde staj gördüğü marangozhanede yaşadığı işkence sonucu yaşamını yitiren MESEM öğrencisi Muhammed Kendirci'nin annesi

Fotoğraf: Evrensel

Fotoğraf: Evrensel

Ek zam bekleyerek gelmeyecek

Adile Doğan
İstanbul-Pendik

Seçeneklerin azaldığı günler geldi. Tüm fabrikalarda ücretler neredeyse eşitlendi. “Ben zaten asgari ücret almıyorum ki, o nedenle pek beni ilgilendirmez” demek de artık bir seçenek değil. Çünkü asgari ücretin açıklık sınırının altında açıklanması, asgari ücretin üstünde ödeme yapan tüm patronların iştahını kabartacak. Hiçbir patron yüzde 20’nin üstünde ek zam vermek istemeyecek. Bunun farkında olan işçiler öfkeli.

Asgari ücret açıklandığı sırada büyük bir metal fabrikasının önündeki bildiri dağıtımında, işçilere birleşmelerinden başka seçenekleri olmadığını anlattığımızda, bir kadın işçi lanet okuyan yaşlı gözlerini üzerimize dikti ve “Ben 25 bin lira kira ödüyorum. İki çocuğuma tek başıma bakıyorum. Ek işlere gidiyorum ama yine yetmiyor. Ben şimdi bu parayla ne yapacağım?” dedi. İşçileri, asgari ücret belirlenirken temsil etmeyen sendikalara da kızan işçi; “Şimdi gel de bunlara üye ol,” diyor. Bütün sorunları boca eden işçi kadına, “Peki çözüm ne? Ya da durum bu, işçiler ne yapmalı?” diye sorduğumda ise işçileri en güvenilir, en hain ilan ederek; “Bunlardan bir halt olmaz,” diyerek kestirip atıyor.

Başka bir fabrikadaki işçi kadınlar, “Hükümetten pek bir beklentimiz yoktu. Ama en azından bizim patron bir ek zam yapar diye düşünüyorduk. Fakat yapmak istemeyecekler. Performansı iyi olan işçilerin dışında kimse zam için yanıma gelmesin. Maliyetler zaten yüksek, asgari ücret oldukça yüksek; bu durumda küçül-

me bile söz konusu’ dedi patron. Patron gözdağını, ek zam talebini işçiler geri çeksin diye vermiş” diyor.

Fabrikada hiçbir güvence olmadan çalışan kadınlar, bugünlerde işsiz kalma tehlikesi ile karşı karşıya. Yaklaşık 4 ay önce başlayan işten atmalar bir yandan devam ederken diğer yandan ek zam talep etmenin de zor olacağı görülüyor. Yani anlayacağımız üzere orta vadeli plan tıkr tıkr işliyor. Patronlar her türlü at koşturuyor ve işçiler artık nefes almakta bile zorlanıyor. Yeni belirlenen asgari ücret sayesinde eski işçiler, yani maaşları asgari ücretin bir tık üstü olanlar işsiz kalacak. İşsiz olanlar da artık bir tık üstü olmadan buna razı gelecek. Başta söyledik, artık seçenek kalmadı. Ama kimler için kalmadı? “Aynı zamanda öfkesi biriken işçilere ne olacak ya da ne yapmalı?” sorusunu açacak olursak...

Devlet ve patronların planı tıkr tıkr işliyor. Peki, işçinin planı ne? Ailenin 10 yılının 2. senesini düşününce kadın işçileri çok daha zor bir yıl bekliyor. Ancak önlerini görecektir bir planları yoksa bu daha da kötü olacak. “Ama kime güveneceğiz?” diye isyan etmeyi bırakıp, aynı tezgahın başında çalıştığımız arkadaşlarımızın güvenini kazanmak zorundayız. Ya bu öfkeyi örgütlülüğe dönüştüreceğiz ve hakkımız olanı alacağız ya da bu hayata mahkum kalacağız.

Şimdi sırada patronların ek zam yapma beklentisi başlayacak, hatta bu beklentiye sokacaklar. Ancak çok açık görünüyor ki bu dönem patronlar bu zammı kendiliğinden vermeyecek. İşte bize fırsat. Yoksa yine uzun mesai saatlerinin ardından ek iş arayışına gireceğiz.

Emeklilik sadece karın doyurmak değil...

Yurdanur Demir
Meral Gülşen
Erzincan

Sokakta, yolda, pazarda, parkta kısaca yakaladıkları her mecrada emekliye hal-i pürmelali soruluyor hep. “Geçinebiliyor musunuz?” sorusu ile başlanıyor ve akabinde, bana göre aynı minvalde yavan sorularla devam ediliyor. Genellikle de temel ihtiyaçlar üzerinden ilerliyor söyleşiler. Özetle, karnımız doyuyor mu? Isınabiliyor muyuz? İlaçlarımızı temin edebiliyor muyuz? Vesaire... Kısaca, soruların yanıtlanmamış hali bile emeklinin hayatta kalabilmek için yeterince geliri var mı üzerine kurulu.

Oysa emekli olmanın anlamı bu değil. Buradan; “Emekliysen köşene çekil”, “Bir lokma ekmek, bir tas çorba bulabiliyorsan bu sana yeter”, “Fazlalık yapma”, “Yük olma” anlamı çıkıyor. Peki ya emekli olduktan sonra yapmak istedikleri, planladıkları, tasarladıkları ne olacak?

Emekli bir kadının ve yıllarca didinip çalışmamın karşılığını böyle adlandırmak mümkün değil. Dünyaya sadece hayatta kalabilmenin kavgasını vermek için gelmedik. Bu yaşa gelinceye kadar yapamadıklarını, yaşayamadıklarını yaşamak ister. Merak ettiğiniz şey karnımızın doyup doymadığıysa eğer; evet, karnımız bir şekilde doyuyor elbette. Şöyle ki; ucuzlukları takip eder-seniz, sabahın köründe kuyruklara girer, havanın sıcaklığına veya soğuluğuna aldırmadan saatlerce bekleyebilirsiniz et bile yiyebilirsiniz. Ama karın doyurmak insanca, onurlu bir yaşam için yeterli midir?

Örneğin, “Hayalinizdeki emekliliği yaşayabiliyor musunuz?” diye sorsanız, yanıtlım şudur: Hayalimdeki emeklilikte; yıllarca koşuşturmadan zaman bulup gezemedi-

ğim, içinde yaşadığım dünyayı gezip görmeyi ve bunun için de devletten emekli desteği alabilmeyi isterim. Ev kirası gibi bir kâbus-tan kurtulmayı, kira ödemedem bahçesinde çiçek ve sebze yetiştirebileceğim bir evde yaşayabilmeyi, haftada en az bir kez sinema veya tiyatroya gidebilmeyi, çocuklarımı ve torunlarımı haftada en az bir kez evimde yemeğe davet edebilmeyi, haftada en az iki kez dostlarımla ev dışında bir mekânda buluşup çay, kahve veya yemek eşliğinde sohbet ederek keyifli zaman geçirebilmeyi isterim. Spor salonlarından, kaplıcalardan faydalanabilmeyi; ayda en az bir kez canlı müzik dinleyebileceğim mekânlara veya konserlere gidebilmeyi isterim.

Peki bu sıraladığım hayallerimin hangisini yapabildim dersiniz. Sıralıyorum:

Dünyayı gezemedim ama iki üç yılda bir köyüme akrabalarımı ziyarete gidebildim.

Çocuklarımı torunlarımı ayda veya iki ayda bir kahvaltıya çağırabildim.

Hâlâ kirada oturuyorum.

Market market dolaşıp fiyat karşılaştırması yapmak gibi bir alışkanlık edindim.

Hiç kitap alamıyorum, ödünç kitap buluyorum.

Sinemaya, tiyatroya, konsere gitmiyorum.

Tatil mi?

Hak getire...

Ama emekli bir kadın, verdiği hayat mücadelesinin getirdiği yıpranmışlıkla

kullanmak zorunda kaldığı ilaçlarının parasını nasıl

ödeyeceğini düşünmeyi

aklından geçirmek istemez.

Yıllarca verdiği emeğin karşılığında; ödediği sağlık primleri yok sayılarak bir bakıma “Paran yoksa yaşama hakkın da yok,” yargısına varılmasını ve kendisinin fazlalıklı gibi değersizleştirilmesini istemez. İnsanca yaşam emeklilerin de hakkı.

Fotoğraf: Evrensel

Plaza ışıklarının kör edici yalanı:

Beyaz yaka 'ayrıcalığı'

Kimya mühendisi bir kadın
İstanbul-Kadıköy

Bedavaya çalışmakla geçirdiğim bir hafta sonunun ardından pazartesi sabahı ofise gidiyorum. "Esnek çalışma saatleri" adı altında yaptırılan ek mesailerden ücret alamayan yüz binlerce beyaz yakalıdan biriyim. Uykulu gözlerle otobüse biniyorum. Benim gibi plaza yolcusu emekçileri görüyorum; yolculuğum ister istemez şu düşüncelerle geçiyor: Acaba işlerinden memnunlar mı? Çalışma ortamları nasıl? Maaşları kiralarna yetiyor mu?

Yan yana oturuyoruz ama birbirimizin hayatına ne kadar uzağız. Aynı serviste, aynı metro hattında, aynı plazanın asansöründe omuz omuza duruyoruz; ama sanki farklı sınıflara aitmişiz gibi yaşıyoruz. Çünkü çoğumuz kendimizi asgari ücrete olan birkaç adımlık mesafemize göre konumlandırıyoruz. Bu yüzden de asgari ücret konuşulurken, aslında neleri belirlediğinden bihaber, olanı biteni dinliyoruz.

Oysa asgari ücret yalnızca en düşük maaşı belirlemez, ücret düzeninin tabanını çizer. O taban aşağıda kaldıkça, bizim durduğumuz zemin de yavaş yavaş aşağı çekilir. Ama beyaz yakalılar olarak aradaki mesafeyi hâlâ güvenli bir boşluk sanıyoruz.

Asgari ücret bize neden 'uzak' geliyor?

Çünkü diplomamız, ofis kartımız, unvanımız, kullandığımız bilgisayar, yabancı dilimiz ve daha niceyi çoğu zaman maaşımızdan önce geliyor. Bunlar bizi işçi değil "uzman", "profesyonel", "yönetici adayı" gibi hissettiriyor. Oysa ay sonunda maaşı yatmazsa geçinemeyecek olan herkes emekçidir.

Yine de içimizde sessiz bir teselli dolaşıyor: "Hiç değilse asgari ücret almıyorum."

Bu cümle, ekonomik bir gerçeklikten çok psikolojik bir mesafe yaratıyor. Bugün birçok beyaz yakalının geliri asgari ücretin biraz üzerinde olsa da yoksulluk sınırının hâlâ altında. Kira, faturalar, ulaşım, gıda, kredi kartı borçları derken maaş daha ay ortasında eriyor. O yüzden bu teselli kendini her ay boşa çıkarıyor.

Mesafe sandığımız kadar büyük değil

Asgari ücret ile yoksulluk sınırı arasındaki uçurum büyüdükçe, bu uçurumun kenarın-

da yalnızca en alttakiler durmuyor. Biz de oradayız; sadece bir iki adım geride.

Asgari ücret, işverenler için genel bir referansa dönüşüyor. "Piyasa bu" denilerek tüm maaşlar baskılanıyor. Yeni işe giren beyaz yakalıların başlangıç ücretleri asgari ücrete yaklaşıyor, deneyimlilerin ücret artışları enflasyonun gerisinde kalıyor. Birkaç yıl içinde fark kapanmıyor, aksine yoksulluğa doğru genişleyen bir alanda hepimiz daha kırılğan hale geliyoruz.

Ama biz hâlâ kendimizi geçici olarak zorlanan "orta sınıf" sanıyoruz; kalıcı olarak güvencesizleşen emekçiler değil.

Peki, neden birlikte ses çıkaramıyoruz?

Beyaz yakalıların örgütlenmesinin zayıf olmasının arkasında yalnızca korku değil, bir kültür de var.

Aynı ekipte çalıştığımız kişilerle bile terfi, prim ve görünürlük için yarışıyoruz. Yan masadaki kişi potansiyel bir dayanışma arkadaşı değil, rakip gibi konumlanıyor.

Çoğumuz mevcut koşulların "kariyerimizin başı" olduğunu düşünüyoruz. Daha iyi bir yere geçeceğimize, yükseleceğimize inanıyoruz. Bu umut, bugün yaşadığımız haksızlıkları sineye çekmemize neden oluyor.

Beyaz yakalı işsizliği uzun ve yıpratıcı. Borçları olan, tek başına yaşayan, ailesine destek olan çalışanlar için işini kaybetme ihtimali güçlü bir susturucuya dönüşüyor.

Uzaktan çalışma, hibrit modeller, proje

bazlı işler... Aynı iş yerinde bile ortak temas alanlarımız az. Ortak alanlar azaldıkça ortak bilinç de zor kuruluyor.

Oysa hikâyemiz ortak

Pazartesi sabahı aynı otobüste uyuklayan insanlar olarak birbirimize düşündüğümüzden daha çok benziyoruz. Hafta sonu "gönüllü" fazla mesai yapan da, akşam 10'da hâlâ e-postalara cevap veren de, yıllardır zam alamayan da, kira artışından korkan da biziz.

Asgari ücret konuşulurken "Beni ilgilendirmiyor," demek, kendi geleceğimizle aramıza mesafe koymak anlamına geliyor. Çünkü ücretlerin tabanı ne kadar aşağıdayısa, bizim başımızın üzerindeki tavan da o kadar alçalıyor.

Belki de o sabah otobüste birbirimize bakarken sormamız gereken soru şu olmalı: "Acaba neden aynı koşullarda olmamıza rağmen bunu birlikte konuşmuyoruz?"

Beyaz yakalı kadınlar için yük iki kat

Toplantılarda sözünün kesilmesi, fikirlerinin erkek meslektaşları üzerinden dolaşıma girmesi, "agresif" ya da "duygusal" etiketiyle performansının sorgulanması... Cam tavan hâlâ yerinde duruyor. Aynı işi yapan erkeklerden daha düşük ücret alan, terfide geride bırakılan, yöneticilik pozisyonlarında daha az temsil edilen binlerce kadın var.

Bir de işin evde devam eden kısmı var. Yemek, temizlik, çocuk, yaşlı, hasta so-

rumluluğu... Beyaz yakalı kadınlar gündüz ücretli emekle, akşam ise ev içi angaryayla boğuşuyor. Sadece fiziksel değil, zihinsel yük de sürekli omuzlarda.

Asgari ücret tartışmaları bu yüzden kadınlar için daha da hayati. Çünkü düşük ücret politikaları, kamusal bakım hizmetlerinin zayıflaması demek. Kreş yoksa bakım yükü kadına kalıyor. Ulaşım pahalıysa ev-iş arası süre uzuyor.

Yalnız değiliz ama

yalnızmışız gibi yaşıyoruz

Her sabah ofis koridorlarında karşılaştığımız insanlar bizimle aynı sıkışmışlığı yaşıyor. Ama plaza düzeni bize bireysel kurtuluş hikâyeleri fısıldıyor: "Bir terfi alırsan düzelecek", "Yeni iş bulursan geçer."

Oysa sorun tek tek iş yerlerimizde değil, emeğin değerinin sistemli olarak düşürülmesinde. Ve buna karşı tek başına dayanmak mümkün değil. Belki de ilk adım büyük sözler değil, küçük temaslara: Öğle arasında maaşları konuşmak, fazla mesainin normal olmadığını birlikte söylemek, mobbingi "kişisel bir problem" olmaktan çıkarmak, sendika lafını açıkça telaffuz etmek.

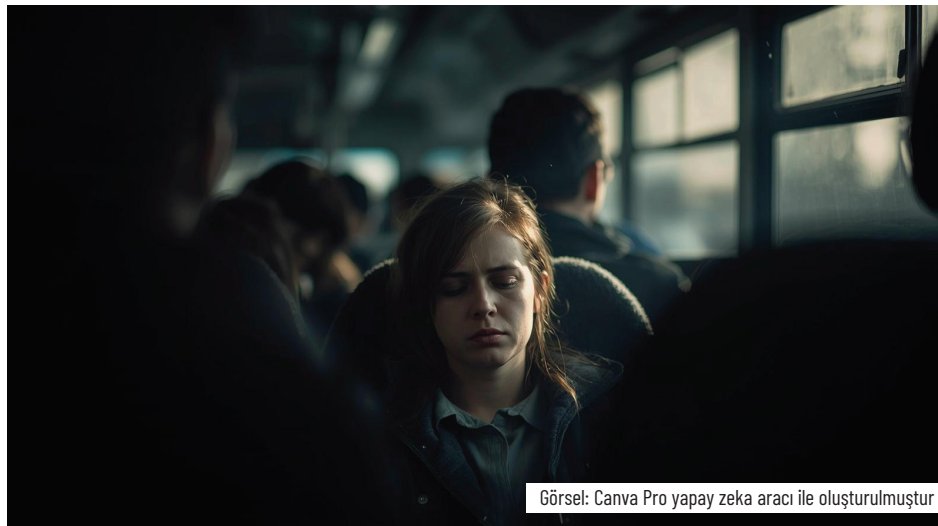
Birbirimizi rakip değil, aynı koşullarda çalışan insanlar olarak görmeye başladığımız anda o görünmez mesafe kısalıyor.

Asgari ücret hepimizin meselesi

Asgari ücret ile yoksulluk sınırı arasındaki uçurum büyüdükçe, ortada durduğunu sananları da içine çekiyor. Beyaz yakalılar olarak bunu ne kadar geç fark edersek, kaybımız o kadar büyük olacak.

Belki de artık "Beni ilgilendirmiyor," cümlesini bırakmanın zamanı gelmiştir. Çünkü ilgilendiriyor. Maaş bordromuzu, kiramızı, borçlarımızı, geleceğimizi ilgilendiriyor. Daha da önemlisi; yan masada oturan kadının yükünü, işe tutunmaya çalışan genç çalışanın umudunu ilgilendiriyor.

O pazartesi sabahı otobüste birbirimize bakarken aklımızdan geçen soruları değiştirebiliriz belki: "Memnun musun?" yerine "Birlikte ne yapabiliriz?" diye sormayı deneyerek. Çünkü yalnız değiliz. Sadece yan yana durduğumuzu henüz göremiyoruz.

Görsel: Canva Pro yapay zeka aracı ile oluşturulmuştur

Fotoğraf: Pexels Karola G.

Zayıflama iğneleri:

Kimin sağlığı kimin kazancı pahasına?

Görsel: Canva Pro kolaj

Eczacı bir kadın Ankara

Zayıflama ilaçları/iğneleri tüm dünyada ve Türkiye’de giderek daha fazla ilgi görüyor. Bugün eczanelerden temin edilebilen bu iğnelerin fiyatları ortalama 9 bin ila 18 bin lira arasında değişiyor. Bununla birlikte bu iğnelerin etkililiği ve güvenliliği de belirli tartışmaları beraberinde getiriyor. Bu ilaçlardan en çok bilineni Ozempic, Saxenda ve Wegovy. Bu ilaçlar etkilerini, iştahı azaltarak ve kan şekerini düzenleyerek gösteriyor. Mide boşalmasını yavaşlatarak tokluk hissinin daha uzun sürmesini sağlıyor ve genel iştahı azaltıp alınan enerji miktarını düşürdüğü için zamanla vücut ağırlığında ve yağ oranında azalmaya katkıda bulunuyor. Ozempic hem Türkiye’de hem dünyada tip 2 diyabet tedavisi için onay almıştır. Wegovy ise obezitesi olan, fazla kilolu yetişkinlerde kilo kaybı ve kilonun idame edilmesi dahil olmak üzere vücut ağırlığı yönetiminde kullanılmak üzere onaylanmıştır ve Türkiye’de doktor kontrolünde beyaz reçete ile temin edilebilmektedir. Her ne kadar yasal durum bunu söylese de gerçeklik bununla çelişiyor. Bugün bu

iğneler eczanelerden reçetesiz şekilde temin edilebiliyor ve bu durum denetimlere takılmıyor. Bu iğnelere kontrolsüz ulaşım ise endikasyon dışı kullanımları ve yan etkileri beraberinde getiriyor.

Yan etkileri neler?

Yaygın şekilde kullanılan bu iğnelerin raporlanan yan etkileri arasında hipoglisemi, bulantı, kusma, ishal, yorgunluk, baş ağrısı, baş dönmesi yer alıyor. Bu ilaçların kullanımı ile tiroid C-hücre tümörlerinin gelişebileceğine dair bir risk bulunduğu da rapor edilmiş. Bununla birlikte yaygın olmayan yan etkiler arasında akut böbrek hasarı, kardiyovasküler hastalıklar, diyabetik retinopati bildirilmiştir.

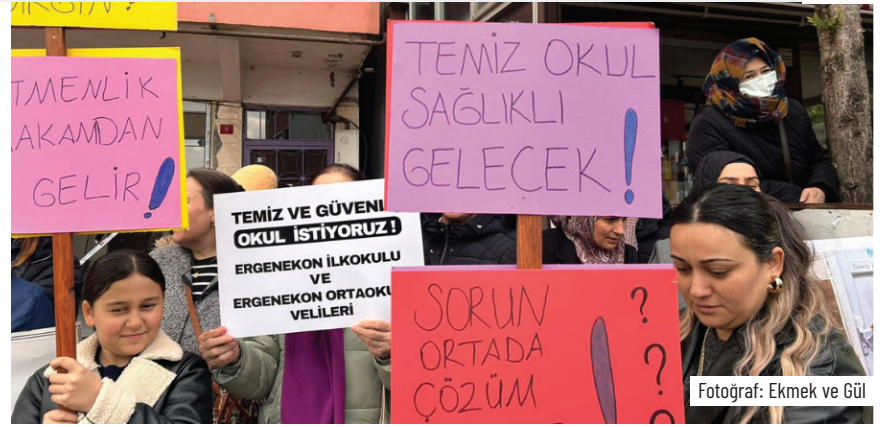
Bu iğneler yalnızca iştahı baskılayan hormon bileşikler değildir. Hormon benzeri etkileri nedeniyle birçok organ ve reseptör yolunu etkileyerek kilo kaybına yol açıyorlar. Bu nedenle endikasyon dışı ve kontrolsüz kullanımlarda, kilo kaybı sağlansa bile bazıları geri dönüşsüz olabilen ciddi organ hasarlarına hatta ölüme sebebiyet verebilirler. 2018’den bu yana FDA Advers Olay Bildirim Sistemi (FAERS)’ne bu ilaçlar/iğnelerle ilişkilendirilmiş en az 162 ölüm bildirilmiş. SGK tarafından geri ödemesi

olmayan ve kontrolsüz şekilde kullanıma açılan bu iğnelerden kimlerin yarar sağladığı kimlerin zarar gördüğü aslında ortada.

Bu iğnelerden kim yarar sağlıyor?

Bu ilaçların üçü de Danimarkalı ilaç firması Novo Nordisk tarafından geliştirilmiştir. Yayımlanan verilere göre, Novo Nordisk’in 2025 yılında net satışları yüzde 12 artış göstermiş, bu büyümenin en önemli itici gücü ise obezite tedavisinde kullanılan ilaçların satışlarındaki güçlü artış olmuştur. Obezite tedavisinde kullanılan ilaçların satışlarının 2025’te yüzde 37 artarak yaklaşık 8,7 milyar dolara ulaştığı yine şirket tarafından paylaşılan veriler arasında. Aynı dönemde Novo Nordisk’in net kârı yaklaşık 11 milyar dolar seviyesinde açıklanmıştır.

Türkiye’de ise bu iğneler reçeteli olmasına rağmen reçetesiz satışı engellenmiyor. Sağlık Bakanlığı yalnızca reçete ile satılması gereken ilaçların denetlenmesinden sorumlu olmasına rağmen bugün bu ilaçlar ağırlıklı kadınlar arasında yaygın şekilde reçetesiz olarak kullanılıyor. Tüm bunların ortasında ise şu soru ortaya çıkıyor: Kimin sağlığı, kimin kazancı pahasına?

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Ergenekon İlkokulu ve Ortaokulu velileri mücadele etti, kazandı!

Ergenekon İlkokulu ve Ortaokulu velilerinin mücadelesi sonuç verdi. Yıllar önce yapılmış ancak açılmayan yeni okul binası, velilerin ısrarlı mücadeleleri sonucunda açıldı. Veli kadınlar, mücadelelerine ve kazanımlarına dair mektuplarını Ekmek ve Gül’e gönderdiler...

Bir veli: “Yanımızda olup bizlere destek verdiğiniz için teşekkür ederiz. Bir buçuk yılı aşkın süredir okulda problemlerimiz vardı. Son dönemde artan hijyen, güvenlik ve idare sorunları iyice ayyuka çıkmıştı. Artık dur demenin vakti gelmişti. Tüm bu şikayetler üzerine velilerle birlikte toplanıp, neler yapabileceğimizi konuştuk.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği ve veliler birlik yapımı tamamlanmış, açılmayı bekleyen yeni okul binamızı açtırmak için okul önünde imza topladık. Bunun yanı sıra temizlik şikayetleri için ayrı görüşmeler yaptık. ‘Okulumuz açılsın’ diyerek basın açıklaması yaptık. Eylemlerimiz sonuç verdi, temizlik yapıldı. Kırık tuvalet kapılarının yerine yeni kapılar takıldı. Ama çok zorlandık. İletişime kapalı idare ile hiçbir şey yapamayacağımızı düşündük. Şimdi ise vermiş olduğumuz mücadele ile okulumuzu açtık. İkinci dönemde yeni okulumuza geçtik. On kişi çıktığımız bu yolda şimdi yüzlerce veli teşekkür ediyor bizlere. ‘İyi ki varsınız!’ gibi çok güzel cümleler duyuyoruz. Tabii ki bunun yanında ‘Siz ne yaptınız ki?’ gibi cümleler de çok duyduk ama hiçbir zaman moralimizi bozmadık.”

Bir veli: “Ergenekon’da okuyan iki çocuğum var. Bizler okulun ilk gününden itibaren temizlik sorunu giderilsin,

okulumuz açılsın diye mücadele ettik. İki yıldır açılmayan okulumuzu kadın dayanışması ve mücadelemizle açtık. Biz veliler şu an çok zor şartlarda çocuklarımızı okula yolluyoruz. İdarecilerin değişmesini istiyoruz. Çünkü buradaki idari yönetim bizi dinlemedi hatta bazı arkadaşlarımızı tehdit etti. Sabah çocuklarımızı kaygılı bir şekilde okula bırakıp geliyoruz. Yeni açılan ilkökula ve ortaokula yeni müdür atanmasını istiyoruz.”

3. sınıfta öğrencisi olan bir veli: “Birlik, beraberlik içinde velilerimizle dayanışmanın gücünü gördük. Sesimizi duyuran Ekmek ve Gül’e teşekkür ederiz.”

Bir veli: “Ergenekon İlkokulu’nda bir öğrencinin velisiyim. Okulumuzun temizlikten güvenliğe birçok sorunu vardı ama ilgilenen yoktu. Velileri muhatap alıp ilgilenen bir okul idaresi yoktu hatta müdür velileri tehdit ediyordu. Çocuklarımız için ses olmak zorundaydık. Öyle de olduk. Birlikteliğimiz ve mücadelemizle kazandık.”

4. sınıfta öğrencisi olan bir veli: “Mücadelemiz sonucunda yeni okul binamız açıldı. Ancak binanın açılması yeterli değil. Çünkü öğrencilerin beslenme ve su ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir kantin bulunmuyor. Artan geçim sıkıntısı nedeniyle çocuklarımızın beslenmesini karşılamak daha da zorlaşıyor. Okulumuz tam gün eğitime geçtiği için günde iki öğün beslenme hazırlamak zorunda kalıyoruz. Bu da birçok aile için ciddi bir yük oluşturuyor. Bu nedenle her öğrenciye en az bir öğün ücretsiz yemek verilmesi talebiyle mücadele etmeye devam edeceğiz.”

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Yıllar süren bir dayanışma hikayesi

Okuyacağınız bu iki mektuptan biri, Suriyeli mülteci bir genç kadına diğeri de ona çocukluğunda dayanışma eli uzatan Türkiyeli bir kadına ait. Onlar arasında kurulan bu dostluk, iktidarların düşmanlaştırma politikalarına rağmen kadın dayanışmasının ve halkların kardeşliğinin engellenemeyeceğini gösteriyor.

'Anne gibi oldu bana'

Suriyeli bir kadın
İstanbul-Sultangazi

Türkiye'ye geldiğimde altı yedi yaşlarında küçük bir kız çocuğuydum. Yaşam koşulları beni çalışıp aileme destek olmaya zorladı. Ailemin tek çocuğuyum. Türkçe konuşmayı iş arkadaşlarımdan öğrendim. Türkan teyzeyle tesadüfen tanıştık. Beni tanımamasına rağmen her konuda çok destek oldu. Okuma yazma öğretti, benim için çok çabaladı. İlkokul diplomamı onun sayesinde aldım. Aynı şekilde ehliyet almam için çok destek oldu. Bir yabancı değil, anne gibi oldu bana. "Kızım" diye sevdi beni. Biz gurbette olmaktan, ırkçılıktan, ötekileştirilmekten dolayı çok zorluklar yaşadık. Türkan teyze yaşamımıza girerek hâlâ iyi insanlar olduğunu hatırlattı. Onu bütün kalbimle seviyorum. Bu zamanda böyle dimdik ayakta durabiliyorsam en büyük katkı onun.

Bir kız çocuğu ön yargı duvarlarını yıktı

Türkan Kotankıran
İstanbul-Sultangazi

Bu küçük kıızı ve ailesini tanıdığımda Suriye'den daha yeni gelmişlerdi. Evlerimizin camları birbirine bakıyordu. O kız çocuğu o kadar şirindi ki her gördüğümde camdan cama da olsa konuşmadan duramazdım.

Göçmenler ve bizler aramıza çift taraflı yüksek duvarlar örüyorduk. Ama o küçük kız, bu duvarları yıkıyordu. Sohbet etmek için ikimiz de fırsat kollardık. Sekiz yaşlarındaydı. Annesi, babası tekstilde çalışmaya başlayınca küçük kız bir süre evde tek başına kalmış. Annesi, çocuk için çok endişelenince patronla konuşup çocuğu yanında işe götürmeye başlamış. Çocuk da annesi gibi çalışmaya başlamıştı. 20 yaşına kadar iyi bir makineci ve overlokçu olmuştu. Bazen ücretlerini alamazlardı, bu nedenle iş yerlerine uğrayıp patronla konuşmuştum. Hep

sigortasız çalıştı. Patronlar yığınla göçmeni kayıt dışı bir şekilde merdiven altı atölyelerde çalıştırıyorlardı.

Çalışma yaşamının yanı sıra, günlük hayatları da çok zor geçiyordu. Küçük kızın annesi bunu yıllar sonra anlatmıştı: "Dil bilmiyorum, yol bilmiyorum. Eşim çalışıyor. Ekmeği işten gelirken getiriyor. Bir gün geç geldi, ekmecek yok. Camın önünde Kürtçe konuşan kadınları duydum. Kürtçe konuşarak derdimi anlattım, kadın bakkala götürdü beni. İhtiyaçlarımı öyle alabildim."

Küçük kızımız çok güzel Türkçe konuşuyor ama okuma yazma bilmiyordu. Bu konuda ailesi ile görüştüm, bir plan çıkardık. İş çıkışları bir gün onların, bir gün bizim evde ders çalıştık. Ders kitaplarını öğretmen arkadaşlarım Sakine ve Fatma'dan temin ettim. Çok kısa zamanda okuma yazmayı söktü.

Sinemaya, tiyatroya birlikte gidip geldik. Onu çalışma yaşamının dışındaki dünya ile de tanıştırmak istiyordum. Bu arada ergenliğe giren genç kızımız ehliyet almak istedi. Bunun için okur-yazar sertifikası ve ilkökul diploması gerekiyordu. Hem

sertifikasını hem de ilkökul diplomasını aldı. 18 yaşından sonra sınava girip yüksek başarıyla ehliyetini de aldı.

Bu arada, uğradıkları birçok haksızlığı dillendirmeye başladı: "Çalışırken haklarımızı alamıyoruz, çok fazla çalıştırılıyor, ayrımcılığa uğruyoruz. İş yerinde ya da dışarıda 'işimizi elimizden aldınız, ev kiralari sizin yüzünüzden zamlandı' gibi laf atıyorlar." Bunları bana büyük bir üzüntüyle anlatırdı. Telefonun ucunda, bazen de yan yana çok ağlaştık.

O kız büyüdü genç bir kadın oldu, evlendi. Nikah şahidi olmamı istedi, büyük istekle kabul ettim. Siz bu yazıyı okurken bebeğini kucağına almış olacak. Hayali Suriye'ye geri dönmek "Orayı bilmiyorum. Burada büyüdüm, çalıştım. Beni orada ne bekliyor, bilmiyorum. Yine de gitmek istiyorum. Ayrıca seni orada misafir etmek istiyorum" diyor.

Gidemesem de kalbimin bir parçası onlarla olacak. Şimdiki dostluğumuzun manası daha derin. İyi ki bu aileyi tanıma fırsatım olmuş ve iyi ki birbirimize elimizi uzatmışız.

Filiz Gür*

Kıymetli hazırun,

En sevmediğim şeylerden biri işkembe-i kübradan sallamaktır. Tutarlı olmak adına ağzımdan çıkanı yapmayı kendime karşı bir meydan okuma belledim. Yapamayacağım şeyleri de dişlerimi sıkı sıkı kenetleyip söylememeye gayret ederim. Tabii epey bir sınavdan geçtiğimi kabul etmeliyim.

Gündelik hayatta "gelenek bozucu" görünmeyi göze alsam da çalışma hayatı daha maddi bir alan olduğu için oralarda göstere göstere delikanlı olmak beni epey zorluyor. Buraya en son geleyim.

Toplumun büyük kesiminin ısrarla "babaevi" dediği ifadeye kastettiği şeyden dolayı değil; içini dolduramadığı bir iddia olması yüzünden, geçmiş ve geleceğe aktarılan çarpıklıkların yuvası olması hasebiyle gıcık oluyorum.

Babaevi nedir? Hani şu genç kız bedeninin bir paket eşyaymış gibi istendiği, alındığı (hiç bana satılmıyor ki demeyin karşılığında altın filan isteniyorsa), kırmızı kurdeleyle açılışının yapıldığı ev mi? Hani çıkmanın zor, dönmenin ayrı zor olduğu ev? Hani aslında bir erkeğe boyun eğmenin etüt edildiği ev?

Bu tip ritüelleri allayıp pullayıp bana açıklayan pek çok insan oldu. Ritüellerin tümüne karşı savaş açmış değilim. İtaate hizmet eden ve boyun eğmeyi meziyetmiş gibi servis eden, özünde iktidarın varlığına yarayan ritüelleri can havliyle sahiplenilen hemcinslerime anlamaya çalışarak bakıyorum. Cinsimizin hiçbir

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

beis görmeden benimsediği küçük küçük şeyler gün gelip onların geniş hapisanesine dönüşüyor. Halihazırda o anda benimsedikleri, işlerine gelen şeylerin verdiği büyük bir mesaj var. Erkek varlığının karşısında kendini konumladığı bir itaat nesnesi olarak...

"Şimdi zaman değişti" gibi bir şey büyük çoğunluk için henüz geçerli değil. Kendi okuttuğum üniversite mezunu genç kızlar dahi yukarıda saydığım ritüelleri olmazsa olmaz bir şey gibi benimseyip Instagram hesaplarından eksiksiz bir sunumla paylaşıyorlar. Ailelerin tanışması yerine "kız isteme töreni" ifadesini kullanmanın kendilerine kıymet kattığını sanıyorlar. Sonrasında eşitlik talebi geliyor. Baştan itibaren kendini sembo-

lik olarak nesneleştiren kadının bu talebini safiyan buluyorum.

Boyun eğme davranışı, iktidarı olabileceğinin daha zalim bir versiyonuna taşır. Hatta iktidar, iktidarlığını bilmezken güce ayılır.

Bir sofraya hayal edelim. "Ben söylemeden kimse masadan kalkmayacak" komutunu veren biri sofradaki herkesin buna uyması durumunda daha absürt talimatlarla gelecektir. Gücünü farklı şekillerde oynayacak, herkesin uyması durumunda doğru ya da yanlış ayrımı kalmayacaktır. Siz bu yazdığımı daha geniş anlamda siyasi iktidarın doğası olarak da okuyun. İktidar geri çekilmez, açıklama yapmaz. Açıklama yapmaya kalkan iktidar kendi gücünden yer. En saçma şeylere boyun

eğdirebilen iktidar, artık tebaasının tamamıyla birlikte iktidardır.

Karşı çıkan utandırılır, yalnızlaştırılır. Böylece boyun eğme davranışı artar. "Sen kim oluyorsun da bin yıllık geleneği bozuyorsun?" Toplumsal aforoz, çağların bir gerçeğidir.

Zorlandığımı söylediğim yerlere gelirse... Çünkü ben yukarıda yazdığım konularda itaat etmemeyi seçtim. Belki sonradan aile içinde yine maddi konular yüzünden patinaj çekmişimdir. Onu da boşanmayı göze alarak çözdüm nihayetinde. Kendi kodlarımı kırarak ilerlerken birlikte olduğum kişinin kodlarını kıramadığımı fark ettiğim yerde ayrılmak, olabilecek en akıllıca çözümdü.

İş hayatı, özellikle memuriyet itaat etmeme noktasında o kadar kolay bir yer değil. Yine iktidar, kendisinin bir izdüşümü olarak minyatür iktidar alanları kuruyor ve o küçük dairelerin içindeki kullar, bütünün varlığına hizmet ediyor. Yapılagelen her şey meşru bir zemin kursa da devlete aslında mevcut iktidara hizmet ediyor. Tüm talimatlar, yönergeler, yönetmelikler birleştiğinde ortaya istenmeyen karanlık bir güç çıkıyor.

İşte oralarda itiraz edemediğim, belki itaat eder görünerek aslında etmeden olduğum yerlerin beni kendime iki yüzlü gösterdiği bir durumdayım. Çocuklarıma ve kendime başka türlü bakım verebileceğim bir iş bulabilir miyim diye düşünüyorum. Bu kafamı oldukça meşgul ediyor.

Ben bu sıkışmışlıktan nasıl çıkarım bilmez, siz itaat etmemenin gücüne ne kadar inanırsınız konu bu.

Umutla...

*filizy63@gmail.com

Üniversiteli kadınlar yarının direnişini bugünden örüyor

Fotoğraf: Evrensel

Ece Aktuğ

Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencisi

Geçtiğimiz 8 Mart'ta "aile yılı" politikalarının kadınlara ne getireceği net değildi. Ancak süregelen cezasızlık uygulamaları ve kadınları kamusal hayattan dışlamayı hedefleyen açıklamalar, bu geleceğin karanlığını şimdiden gösteriyordu.

Kamuda tasarruf politikalarıyla kadınlara ayrılan bütçeler azaltıldı. Yıldız'da ışıklandırma ve ring seferleri düşürüldü, kampüs güvensizleşti. Kulüp buluşmalarımızda ise neredeyse her etkinlik rektörlük ve okul yönetiminin sıkı denetiminden geçiyordu. Dayanışmayı büyüttüğümüz alanlarda dahi gördüğümüz bu baskılar, hedefin kadınların sesini kısmak ve varlığını denetim altına almak olduğunu gösteriyordu.

Bu süreçte üniversite öğrencilerinden okurken evlenenlere verilen "destekler" aracılığıyla, genç kadınların kampüslerden uzaklaştırılmak istendiğini görüyorduk. Bu yaklaşım, kadının eğitim hakkını, ekonomik bağımsızlığını ve kamusal hayattaki varlığını güçlendirmek yerine, onu aile içinde bitmeyen bir angaryaya hapsediyordu.

Kampüslerde kadınların yaşam hakkını doğru hedef alan bir şiddet iklimi de büyütülüyordu. Üniversiteler bilgi üretiminin, özgür düşüncenin ve gençlerin kendini güvende hissederek var olabileceği mekanlar olmalıyken, kadınların giderek daha fazla tedirginlik ve tehdit duygusunun içine sıkıştırıldığı alanlara dönüşüyordu.

Boğaziçi'nde Hilal Özdemir ve Erciyes Üniversitesi'nde Meliha Keskin'in öldürülmesi, kampüslerin güvenli olmaktan uzaklaştığını gösterdi. Cezasızlık sürerken üniversite yönetimleri kendi sorumluluklarını reddetmeye devam etti. Şiddetin büyüdüğü bir ortamda kampüslerde alınmayan önlemler, görmezden gelinen tehditler ve geçirtilen şikayetler, kadınların hayatını doğrudan riske atan bir ihmaller zincirine dönüşüyordu.

Çeşitli üniversitelerde aile yılı etkinlikleri kapsamında yapılan "Eğitimde Aile, Ailede Eğitim" etkinliği Yıldız'da düzenlendi. Kampüsümüz bu tür etkinliklerle kadınların ve gençlerin yaşamını aile merkezli, denetleyici ve gerici bir çerçeveye sıkıştıran bir ideolojik hattın parçası haline geliyordu.

"Dayanışmayla büyüyen bir mücadeleyi savunuyoruz"

Kadınların eğitim ve kampüs içindeki eşitlik mücadelesi yerine, onları "ailenin parçası" olarak tanımlayan ve eşitliği hedef alan söylemler üniversitede meşrulaştırılmaya çalışıldı. Bu yaklaşım, kampüsleri özgürlük ve eşitlikten uzaklaştırıp itaat ve roller üzerinden şekillendirme niyetini açıkça ortaya koydu.

Geçtiğimiz dönemin başında kadın topluluğumuz bir önemliliğine kapatılarak dayanışma alanlarımız elimizden alınmaya çalışıldı. Kampüslerimizin güvenli hale getirilmesi için çağrı yapan ve bizleri bir araya getiren bu alanın bizlerden alınması, kampüslerde şiddete karşı yan yana gelmemizi hedef alıyordu.

Ancak kapatılan kadın topluluğumuza rağmen dönem içinde bir araya gelmeye, dayanışmamızı örmeye devam ettik. Bu ısrarı 25 Kasım'da sokaklara taşırdık. Çünkü biliyoruz ki şiddet yalnızca evlerin içinde değil; kampüslerde, yurtlarda, dersliklerde, iş yerlerinde de karşımıza çıkıyor. Ve biz, korkuyla değil dayanışmayla büyüyen bir mücadeleyi savunuyoruz.

Kadınlar ve LGBTİ'ler olarak her günü direnişimizin parçası görüyoruz; güvenli kampüs, kadınlara bütçe ve etkin CİTÖK taleplerini büyütüyoruz. Tüm bunları birleşik bir dayanışmayla öğretilmemizin koşulu da kampüslerimizde kadın topluluklarımızda buluşmaktı. Mücadelemizde ısrarımızla topluluğumuz yeniden açıldı. Bu; kadınların sözünün, emeğinin, öfkesinin ve umudunun yeniden kampüste yankılanması demek. Şimdi bugün, yarının direnişini ellerimizle örüyoruz!

8 Mart'ta ne ranzaya sığıyoruz ne bu sisteme

Makine Mühendisliği öğrencisi bir kadın
Bülent Ecevit Üniversitesi-Zonguldak

Bu sadece benim değil; Virginia Woolf'un asırlık talebinin, annelerimizin fabrikalarda bıraktığı emeğin ve bugün bizim daracık odalara sığdırılmaya çalışılan geleceğimizin ortak mektubudur.

Annem ilkokul mezunu bir kadın, 17 yaşında fabrikalarda işçi olarak çalışmaya başlamış ve 30 yıldır çalışmakta. Babam ise üniversiteyi maddi yokluk içinde okumuş fakat kendi mesleğini yapamayan, 25 yıldır işçi olarak çalışan biri. Ben ise onların en büyük çocuğuyum ve Makine Mühendisliği 2. sınıfta okuyorum. Şartları düşünürsek; iki asgari ücretli ebeveynin evden 12 saat uzakta okuyan kızlarıyım.

Üniversiteye başladığımda KYK yurdunda kalmaya başladım fakat gerek okuduğum bölümün ağırlığı gerek barınma şartları olsun, bana pek uymuyordu. Saat 23.00'ten sonra yurda giriş yasak olduğu için final ve vize haftalarında kütüphanede sabahlıyordum. Woolf'un «Kendine Ait Bir Oda» metaforu benim için hep bir istekti. Sonuçta eve çıkmaya karar verdim. Bütçeme uygun olan tek seçenek bir stüdyo daireydi. «Tek göz oda bile olsa benim olsun, küçük olsun» demiştim.

Dört, altı kişilik KYK odasından çıkıp aslında lüks olmaması gereken tek göz bir eve taşınmak... Bu isteğime ailem olumlu yanıt verse de onların asgari ücreti ve benim KYK bursum finansman olunca; nakliye masrafı, evin eşyaları, kira, faturalar ve depozito gibi saymakla bitmeyecek

birçok gider karşıma dikildi. Woolf'un yüz yıl önce "ihtiyaçtan öte, entelektüel üretim için zorunlu bir ön koşul" olarak tanımladığı "kendine ait bir oda" kavramına ondan yüz yıl sonra yaşayan bir kadın olarak ben ve benim gibiler aç kalmadan ya da hem okuyup hem çalışmadan sahip olamıyoruz.

Okuduğum Makine Mühendisliği bölümünde 60 erkeğin yanında sadece on kadın olmamız gibi komik bir durum var. Eğitim hayatımda zaten eşitliği göremiyorum; ya yana itiliyorum ya da baskılanıyorum. Toplumsal hayatta ise "Kadının evlen, ileride eşine bakarsın, çocuk sahibi olunca anlarsın, kadının yeri babasının/kocasının yanındır" gibi ithamlar alıyorum. Kendi ülkemizde barınmıyor, katlediliyor; göçmen olduğumuz, sığındığımız ülkelerde yine katlediliyor.

Yaşam şartlarım böyleyken kırımını ödemek için çalışmak istesem eşit ücret alamıyorum. "Hadi şimdilik çalışmayayım, kıt kanaat geçineyim" desem, bu kez de iş hayatına geçtiğimde mühendis bir kadın olarak ya işe alınmıyorum ya da ücret eşitsizliğine maruz kalıyorum.

Tüm bunları neden anlattım? Önümüzde 8 Mart var kız kardeşlerim. Haklarımızdan bizi mahrum etmeye çalıştıkları bu dönemde; 8 Mart'ın neden önemli olduğunu ve neden örgütlü olmamız gerektiğini daha iyi anlamalıyız. Eğitimde eşitlik, ekonomik özgürlük, çalışma hayatında eşitlik, Medeni Kanun ve bedensel bütünlük; bunlar bizlerin elleriyle kazıyarak sahip olduğu haklar.

Her geçen gün unutturmaya çalışsalar da, bizler her kız kardeşimizin yanında durup hep birlikte kazandığımız haklarımızı savunma-

ya ve söke söke almaya devam etmeliyiz. Bunu başarabilmek için örgütlü bir şekilde, kol kola, se-simiz güre ve başımız dik mücadele etmeliyiz. 8 Mart her birimizin, tüm dünyadaki kız kardeşlerimizin bayramıdır.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Hatay'da umudu yeşertmeye devam ediyoruz

Fotoğraf: Dilek Omaklılar/Evrensel

Deprem bölgesinde kadınların yükü katlandı. Konteyner kentlerdeki dar alanlara hapsolan kadınlar, güvenlik ve gizlilikten yoksun yaşıyor. İşsizlik ve belirsizlik, aile içi şiddet riskini artırıyor.

Eğitim Emekçisi Sunay Elataş
Hatay

Deprem 3. yılını dolduracağımız bugünlerde, Hatay'da geldiğimiz nokta maalesef gittikçe daha da ağırlaşan bir tablonun içine giriyor. Yeniden inşa sürecine giren Hatay'da bitmez tükenmez çelişkilerle dolu ve insani yaşam koşullarının ağır bir şekilde ihlal edildiği durumlarla karşı karşıyayız. Bir yandan sık sık kesilen elektrikler, bir yandan internet altyapısının olmayışından kaynaklı internetsiz yaşam; bir yandan ulaşım sıkıntısı, diğer yandan alternatif olarak sunulan yolların çukurları... Ayrıca ekonomik anlamda da ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. İnternetin olmayışı, eğitim sürecinde materyal kullanımını zorlaştırıyor.

Aynı zamanda konteynerlerde kalan öğretmen arkadaşlarımıza sürekli konteynerden çıkarılmaları konusunda gelen talimatlar onları daha da çaresiz bir duruma sürüklüyor. TOKİ'lerin altyapılarının hâlâ yapılmaması ve toplu taşıma araçlarının hâlâ yerleşim sağlanan TOKİ'lerden geçmemesi, şahsi aracı olmayan öğretmenlerin okullarına gelip gitmelerini zorlaştırıyor. Bütün bu çaresizlik içerisinde ders anlatmanın öğretmen açısından ne kadar verimli olacağı da tartışılır. Morali ve yaşam koşulları iyi olmayan bir öğretmen ne kadar verimli olabilir ya da soğuk ortamlarda ders görmek zorunda kalan öğrenciler ne kadar

odaklanabilir?

Deprem sonrasında kadınların yaşadığı sıkıntılar katlanarak arttı. Hâlâ konteyner kentlerde yaşamak zorunda kalan sıkıştırılmış hayatlar, hem özgürlükten hem de güvenlikten yoksun bir şekilde ilerliyor. Kadınlar; daracık alanlarda yemek, temizlik ve çocuk bakımı yaparak, kendi özel alanlarını tamamen kaybederek bu yaşama hapsedildiler. Ekonomik çaresizlik ve belirsizlik, aile içinde gerilimi ve şiddet riskini artırdı. İş yerlerinin yıkılması ve iş alanlarının azalması, kadınları yaşlı ve çocuk bakımına itti.

Deprem 3. yılında herkesin kendi evinde, kendi mahallesinde kalacağı ile ilgili verilen sözler tutulmadı. Değil aynı binada yaşamak, aynı mahallede yaşamak bile hayal oldu. Aidiyet duygumuzu yok etmekle kalmadılar, en az 120 metrekaarelik evlerimizden 60 metrekaare evlere mahkûm bırakıldık.

Sadece yaşam alanlarımız küçüldü; deprem öncesinde mahallerimizde kurduğumuz bağlar, kültürel yaşam biçimimiz, anılarımız ve dağılan yaşamlarımız da küçüldü, yok oldu. Bugün karşı karşıya olduğumuz tüm bu olumsuz tabloya rağmen bizler; umudu yeşertmeye kararlı kadınlar, derneklerimizle ve sendikalarımızla dayanışma içinde Hatay'ı daha güzel yarınlara taşımak için birlikte çalışıyoruz. Pes etmeden ses çıkarmaya devam edeceğiz. Yeniden var olmak ve umudu yeniden yeşertmek için el ele vereceğiz...

Merve Karataş
Antep

6 Şubat depremlerinin üzerinden üç yıl geçti ama adalet hâlâ yerini bulmuş değil. On binlerce insanın yaşamını yitirdiği ve yüzbinlerce ev ve iş yerlerinin yıkıldığı depremde, aradan geçen bunca zamana rağmen depremzedelerin yaşam mücadelesiyle birlikte yakınlarını kaybeden ailelerin adalet mücadelesi de sürüyor. Üç yıl sonra geldiğimiz yerde "Adalet ne durumda?" sorusunun yanıtı ne yazık ki net değil. Bugünkü hukuki tablo, depremin yarattığı yıkımın sadece binalarla sınırlı olmadığını; adalet sisteminin de bu enkazın altında kaldığını gösteriyor. Deprem davalarında gelinen noktayı ve ailelerin adalet mücadelesini, Adalet Peşinde Aileler Platformu Sözcüsü Döne Kaya ile konuştuk.

'Kamu görevlileri korunuyor'

Deprem davalarında en temel engel, teknik olması gereken süreçlerin siyasi ve bürokratik birer bariyere dönüşmesi. Yasaya göre en geç altı ayda tamamlanması gereken bilirkişi raporları, üç yıl geçmesine rağmen pek çok dosyaya ulaşmış değil. Kaya, bu durumu "makul sürede yargılanma hakkının açık ihlali" olarak tanımlıyor. Üzümkent Sitesi örneğinde olduğu gibi, üniversite heyetlerine giden dosyalar bile bir yılı aşkın süredir sessizliğe gömülmüş durumda: "Ceza yargılamalarında CMK'ya göre altı ayda bitmesi gereken bilirkişi raporlarının yıllarca sunulmaması yargılamaları fiilen kilitlemektedir. Bununla birlikte, kamu görevlileri hakkında soruşturma izinlerinin verilmemesi veya geç verilmesi, bu kişilerin fiilen yargı dışı kalmasına ve bir dokunulmazlık alanı oluşmasına yol açmaktadır. Hukuki açıdan en kritik meselelerden biri de 'olası

Deprem 3. yılında adalet enkaz altında: 'Biz bitti demeden bu davalar bitmez'

Fotoğraf: Evrensel

kast' tartışmasının sistematik biçimde bastırılarak sanıkların bilinçli taksir kapsamında yargılanmasıdır."

Kaya, asıl aşılabilir duvarın kamu görevlilerinin yargılanması olduğunu vurguluyor: "İçişleri Bakanlığı'ndan çıkan iznin savcılığa ulaşmasının 9 ayı bulduğu dosyalar var. Bu tablo, idarenin kendi sorumluluğunu 'kaçınılmaz doğal afet' söylemiyle örtbas etmeye çalıştığını gösteriyor."

Adaletin mutfağında kadınlar var

Bu zorlu süreçte mahkeme salonlarından sokaklara kadar en ön safta kadınlar duruyor. Anneler, kız kardeşler ve eşler, yaşadıkları derin kaybın ardından birer hukuk takipçisine dönüşmüş durumda. Döne Kaya, kadınların bu kararlılığını bir "tercih" değil, zorunluluk olarak açıklıyor: "Biz olmazsak bu davaların sahipsiz kalacağını gördük. Kadınlar, gündem değişse de kamuoyu ilgisi azalsa da geri çekilmediler. Platform bizim için sadece bir hak arama alanı değil; birbirimizin acısını taşıdığımız, yan yana durarak ayakta kaldığımız bir dayanışma alanı oldu."

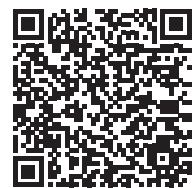
Bir daha ölmek için hesap sormak şart

Aileler sadece hukuksuzlukla değil, mahkeme heyetlerinin pervasız tutumuyla da mücadele ediyor. Kaya, 6 Şubat davalarından

çıkacak sonuçlar, sadece geçmişin bir dökümü değil; Türkiye'nin geleceğinin teminatı olacağını vurguluyor. Kaya, gerçek suçluların cezalandırılmaması, müstakbel deprem suçlularına verilmiş bir 'devam edebilirsiniz' mesajı taşıdığını anlatıyor. Kaya, Güvenli kentlerin yolu, ancak hesap verebilir bir sistemden geçtiğinin altını çiziyor: "Güvenli kentler, ancak hesap veren bir sistemle mümkündür. Aksi halde her yeni deprem, yeni bir toplu ihmal ve yeni bir toplu ölüm anlamına gelir. Bizim açımızdan bu davalar yalnızca geçmişin hesabı değil; gelecekte benzer felaketlerin yaşanmaması için verilmiş bir hukuk ve vicdan mücadelesidir."

Döne Kaya, depremin ardından 4. yıla girerken tüm kadınlara sesleniyor: "Adalet arayışında yalnız kalmamak bizim için hayati. Yalnızlık hem yasın hem de adaletsizliğin en büyük müttefikidir. Biz yan yana geldikçe sesimiz çoğalacak. Bu mücadele sadece bizim değil, yaşamak isteyen herkesin mücadelesidir."

Adalet Peşinde Aileler Platformu ile
yapılmış röportajın tamamı için
QR kodu okutunuz

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İşçi Meliha

İstanbul- Küçükçekmece

Bir buçuk yıldır çalışıyorum. Yedi yıl boyunca iki çocuğum olduğu için çalışamadım. Son bir yılla kıyasladığımızda en çok ev kiralının yükselmesi yaşamımızı zorlaştırıyor. Geçen yıl kiralat 15 bin lira idi. Bu yıl 30 bin lira olan yerler bile var.

Çalışan biri 28 bin lira alıyor. Bunun 25 bin lirasını kiraya verdiğinde, 3 bin lira ile ne yapsın? Çalışmaya başlamadan önce evimizin bütün işlerine yetiyordum. Bana da çocuklarıma da zaman kalyordu. Ama çalışmaya başladıktan sonra yetişemiyordum. Sekiz saat çalışan bir kadın olarak, yol ile birlikte en az 10 saatimi iş için ayırmak zorundayım. Taş çatlasın 5-6 saat uyuyorum. Geriye kalan zaman da ev işlerini yetiştirmeye çalışıyorum, çöküyorum.

Kadın sadece ev ile ilgilendiği zaman erkek rahata almış oluyor; tek sorumluluğu çalışmak oluyor. Kadın çalışmaya başladığında erkek hâlâ o rahatlıkla devam ediyor. Ne çamaşıra, ne bulaşığa, ne çocuklarla ilgilenmeye destek oluyor. Bunların hepsi kadının üzerinde yük olmaya devam ediyor. Bir çıkış yolu bulamıyoruz.

Sürekli "Belki bu yıl daha iyi olur" diyoruz ama her geçen gün daha kötü hale geliyor. Alım gücü düşüktü kadınlar evin ve bakım yükünü sırtına alarak iş hayatına katılıyor. Tüm bu yükün yarattığı ruh halinden en çok çocuklar etkileniyor. Çocuğa bağırma başlar halde buluyorsun kendini. Eşine, "Ben de senin

gibi çalışıyorum, sen de işin ucundan tutsan" dediğinde, bu işleri kendi yükü olarak görmüyor. Burada anlamadığımızda kavgalar artıyor.

Önümüzdeki 10 yılı aile on yılı ilan ettiler. Ama yoksulluk derinleştikçe, alım gücü düştükçe ailedeki yıpranma artıyor. Sevgi, saygı kalmıyor. Çünkü kadının sırtına sürekli yeni bir yük ekleniyor. Kadın bu yüklerden kurtulmak için çırpınırken ilişkiler yıpranıyor. Evli ve çalışan kadınların büyük bir bölümü benim yaşadığım problemleri yaşıyor. Molalarda bunları konuşuyoruz.

Vardiyalı sistemde çalışan eşler arasında uzaklaşma oluyor. Evdeki ilişkiye eskisi kadar değer verilmiyor. Ama iş yerindeki iş arkadaşına daha fazla değer vermeye başlıyor. Kadınlar da erkekler de "Demek ki sevebiliyormuşum" diyor. Birlikte yemek yiyor, sohbet ediyor, birlikte iş yapıyor, daha fazla zaman geçiriyor.

Aile dediğin şey sadece anne, baba ve çocukların aynı çatı altında olması değildir. Aile aynı zamanda duygusal birlikteliktir. Çocuğun temel ihtiyacı sadece karnının doyması değil; anne babasıyla iyi vakit geçirmek, birlikte bir şeyler yapabilmektir.

Bu yüzden "aile yılı" söyleminin içi boş kalıyor. Ailenin korunması ve güçlendirilmesi, iş ve ekonomik koşulların iyileştirilmesinden geçer. Ekonomik çıkmazlar içinde, 28 bin liraya çekilmiş bir asgari ücretle aile nasıl korunabilir?

Asgari ücret yoksulluk sınırının üstüne çıkarılması, çalışma saatlerinin azaltılması; ailenin birlikte vakit geçirmesine, birbirini tanımasına ve duyguların gelişmesine katkı sağlar. O zaman zaman sevgiye dayalı bir aile güçlenebilir.

Ölümle sonlanan mesailer

Aynur Yeşilköy

İstanbul- Sultangazi

Bazı tarihler vardır; takvimde bir gün gibi durur ama insanın hayatını ikiye böler. 21 Ocak o günlerden biri. Eşimi kaybettiğim günün yıl dönümü.

Onu bir kazada değil, bir iş cinayetinde kaybettim. "Kaza" dediğinizde fail yok olur; "cinayet" dediğinizde ihmali, denetimsizliği ve göz göre göre gelen ölümü işaret edersiniz.

O gün evden her zamanki gibi çıktı. Çalışmak için, ekme kazanmak için. Akşam döneceğini sanarak uğurladım. Bu ülkede binlerce kadın gibi... Sonra bir telefon geldi. Bir eve daha ateş düştü. Bir eş, bir baba, bir emekçi daha soğuk rakamlara eklendi.

İş cinayetleri yalnızca çalışanı

öldürmez. Geride kalanları da susturarak yaşatır. Yarım kalan hayatlar, bastırılması beklenen bir öfke ve "güçlü ol" denilerek yüklenen ağır bir sessizlik bırakır. Devam etmemiz istenir. İtiraz etmeden...

Yıllar geçti. Acı geçmedi. Ama şunu biliyorum: Bu kader değil, tercihlerin sonucudur. Denetlenmeyen iş yerlerinin, görmezden gelinen uyarıların, kâr uğruna hayatların hiçe sayılmasının sonucudur. Bu düzen öldürüyor ve öldürdüklerini istatistik diye gizliyor.

Bu yazıyı acımı hafifletmek için değil, gerçeği görünür kılmak için yazıyorum. Çünkü iş cinayetleri konuşulmadıkça, sorumlular hesap vermedikçe bu ölümler sürüyor.

Bu satırlar bir vedadan ibaret değil. Bir işçinin, bir eşin, bir babanın ölümüne tanıklık. Unutmak için değil; unutturulmasına razı olmamak için...

Seçtiğimiz hayatları yaşamak istiyoruz

Hacer

Ankara- Yenimahalle

İki çocuk annesiyim. 43 yaşındayım. Büyük oğlum ODTÜ'de okuyor, küçük oğlum üniversite sınavlarına hazırlanıyor. Buraya kadar her şey çok güzel. 23 yıllık evlilik hayatımda psikolojik şiddete maruz kaldım. Bu da yetmemiş gibi 10 yıl önce eşimin KHK ile işine son verildi. Ülkenin durumu malum... Adalet olmadığı için "kovuşturmaya gerek yoktur" yazısını almasına, yani aklanmasına rağmen işine iade edilmedi. Ekonomik ihtiyaçlarımızı karşılamak oldu hayat gayem. Üzerine bir de anneciğim kanser oldu, her şeyi öteleyip elimden geldiğince ona destek oldum. Yeni işe girdim. Mücadelem tüm çalışan kadınlar

gibi hem iş hem ev oldu. Asgari ücretten elime daha fazla kalsın diye iş çıkışı yorgunluğumun üzerine yağmur çamur demeden bir saate yakın eve yürüyorum. Otobüse basmadığım her kart, oğlumun okul dönüşünde kart basmasına destek oluyor. Kendi menfaatlerini düşünen yöneticiler, halkını düşünmeyen idareciler yüzünden bu ülkede yaşamak istemiyoruz. Birçok genç gibi benim çocuklarım ve biz de yaşam şartlarının iyileştirildiği, adaletin sağlandığı bir Türkiye istiyoruz. Bunun da ancak insanların korkmadan kendini ifade edebildiği, düşünce özgürlüğünün olduğu bir ülkede gerçekleşebileceğini düşünüyorum. Mecbur kaldığımız değil, seçtiğimiz hayatları yaşayabildiğimiz bir ülke istiyorum.

Kar, kış, kıyamet demeden çalışıyoruz

Park ve bahçeler işçisi bir kadın

Park ve bahçelerde çalışan kadınlar olarak ağır ve zorlayıcı koşullar altında çalışıyoruz. Yaptığımız iş temizlik, bakım, budama, taşıma ve uzun süre ayakta çalışmayı gerektiren, ciddi fiziksel güç isteyen bir iş.

Çoğu zaman mevsim şartlarına uygun olmayan koşullarda, yeterli ekipman ve dinlenme imkanı olmadan çalışıyoruz. Özellikle kış aylarında, dondurucu soğukta ve lapa lapa yağın karın altında bile görevimizin başındayız.

Ellerimiz soğuktan

hissizleşse de buz tutmuş kaygan zeminlerde ağır yükleri taşımaya devam etmek zorunda kalıyoruz. Islanan kıyafetlerimizle ısınacak bir yer bulamadan saatlerce dışarıda kalmak, bedenimizi günden güne yıpratıyor.

Buna rağmen kadın emeği yeterince görülüyor. Çalışma şartlarımız iyileştirilmiyor. Birçok kadın geçim zorunluluğu nedeniyle bu şartları kabul etmek zorunda kalıyor.

Park ve bahçelerde çalışma koşullarının insani seviyeye getirilmesini, iş güvenliği önlemlerinin artırılmasını, kadın emeğinin korunmasını ve hak ettiğimiz değerin verilmesini talep ediyoruz.

Yoksulluk sınırına yaklaşmak hayal oldu

Kadın işçi

Ankara-Mamak

Bizim bildiğimize göre asgari ücret, ülkedeki mevcut ekonomik koşullara, çalışanların ortalama gelir-gider oranlarına ve enflasyonun etkilerine göre belirlenir. Asgari ücretlilere "yalnızca hayatta kalıp nefes alsınlar" denilerek ücret zammı yapılmamalı. Zam, uzun zamandır unuttuğumuz sosyal-kültürel ihtiyaçlar da dahil olmak üzere tüm ihtiyaçlar düşünülerek hesaplanmalıydı. Kira, gıda, ulaşım, internet, su, doğalgaz, elektrik ve bu ihtiyaç listesinin başında yer alan eğitim ve sağlık masrafları... Açıklanan 28 bin liranın yanında karşılanamaz hale getirildi. Böylece benim gibi birçok kadın emekli olsa bile çalışmak zorunda.

En az 35 bin lira civarında bir maaş olacak ki tek çalışanlı ve çocuksuz bir hane borçsuz şekilde yaşayabilsin. Bu bile ay sonunu ucu ucuna getirir. 28 bin lira açıklandığı ilk günden beri pula dönüştü.

İşçileri yoksulluk sınırına bile yaklaştırmayan, açlık sınırının altında kalarak insanlara çile çektiren bu ücret; asgari yaşama dair ne iddia ediliyorsa işlevini yerine getiremiyor. Cebe girmeden yetersiz kalıyor!

Erzincan'dan tekstil işçisi bir kadının portresi:

Bir ilmek, bin çılgılık

Elif Ekin Saltık
Erzincan

Erzincan'ın o keskin ayazı, sabahın ilk ışıklarıyla birlikte sadece sokakları değil, iş yerine giden insanların yüzlerini de kamçılıyor. Şehrin çeperindeki tekstil fabrikalarında çalışan kadın işçilerin yüzüne baktığınızdaysa hissettiğiniz şey sadece devasa makinelerin uğultusu değil; binlerce metrelik kumaşın arasına sıkışmış hayaller, yorgunluklar ve her şeye rağmen sönmeyen bir öfke. Bu uğultunun ortasında, üç yıldır aynı bantta alın teri döken bir kadın oturuyor. Onun hikayesi Erzincan'dan tüm Türkiye'ye uzanan bir sınıfın anatomisi gibi.

Makineler arasındaki kuşatma

Çalıştığı fabrika, dışarıdan bakıldığında büyük bir yatırım, bir ekmek kapağı gibi görünse de içerideki manzara oldukça farklı. O, fabrikadaki ortamı anlatırken en çok işçilerin sessizliğine ve örgütlenmeye olan korkularına dikkat çekiyor. "Öyle bir toplumla çalışıyoruz ki" diyor içini çekerek, "Sayı saymayı bile bilmeyen, kumaşın üzerindeki rakamı okuyamayan insanlar var." Bu, aslında iktidarın, patronların ve ustaların kurduğu bir bilinçli düzen.

Fabrikada sendika lafı geçtiğinde hava birden ağırlaşıyor. Patronların CEO'ları gelip giderken, içerideki ustalara ve şeflere tek bir talimat veriliyor: "Sendikayı içeri sokmayın." İşçilere, "Sendika gelirse fabrika kapanır, işsiz kalırsınız, burası sizin eviniz" yalanı her sabahki toplantılarda ezberletiliyor. O ise bu düzene bilinçli

*Erzincan'ın keskin ayazında, tekstil tozunun içinde bir yaşam...
Banttaki kumaşları değil, adaleti ilmek ilmek işleyen bir kadının;
baskıya, sendika düşmanlığına ve yoksulluğa karşı mücadelesi...*

bir itirazla bakıyor. Her türlü baskıya rağmen sendikaya üye olup sendikanın fabrikada örgütlenmesinde öncü olmuş bir kadın o. Sendika ile birlikte ustabaşının yaklaşımının da değiştiğini söylüyor. Örneğin önceden mesaiye kalması zorunlu tutulurken şimdi kalıp kalmak istemediği soruluyor...

Asgari yaşamlar, azami sömürü

Erzincan'daki işçi kadının sıkışmışlığı her bir kelimesinde hissediliyor. Bir yanda ekmek parası için boyun eğmek zorunda olduğu fabrika, diğer yanda "ben de buradayım" dediği gizli ama kararlı duruş. Kendi deyimiyle, üç beş liralık zamların, milyonluk kârlar karşısında nasıl

eridiğini görüyor. "Bize reva görülen asgari ücretle ne alabilirim?" diye sorarken sesi, sadece kendi adına değil, hafta sonu ek iş olarak temizliğe giden tüm mesai arkadaşları adına yükseliyor. Ek iş bir rutine dönmüş durumda işçiler arasında. Kadınlar evlere temizliğe, erkekler inşaata ya da tarlaya gidiyor. "Bizi bu duruma getirdiler. Geçinmenin başka imkanı yok" diyor.

Peynir kokulu günlerden tekstil tozuna

Kişisel hikayesi ise bir kaybın ve yeniden başlama çabasının öyküsü. Eskiden 3 çocuğunun babasıyla peynir

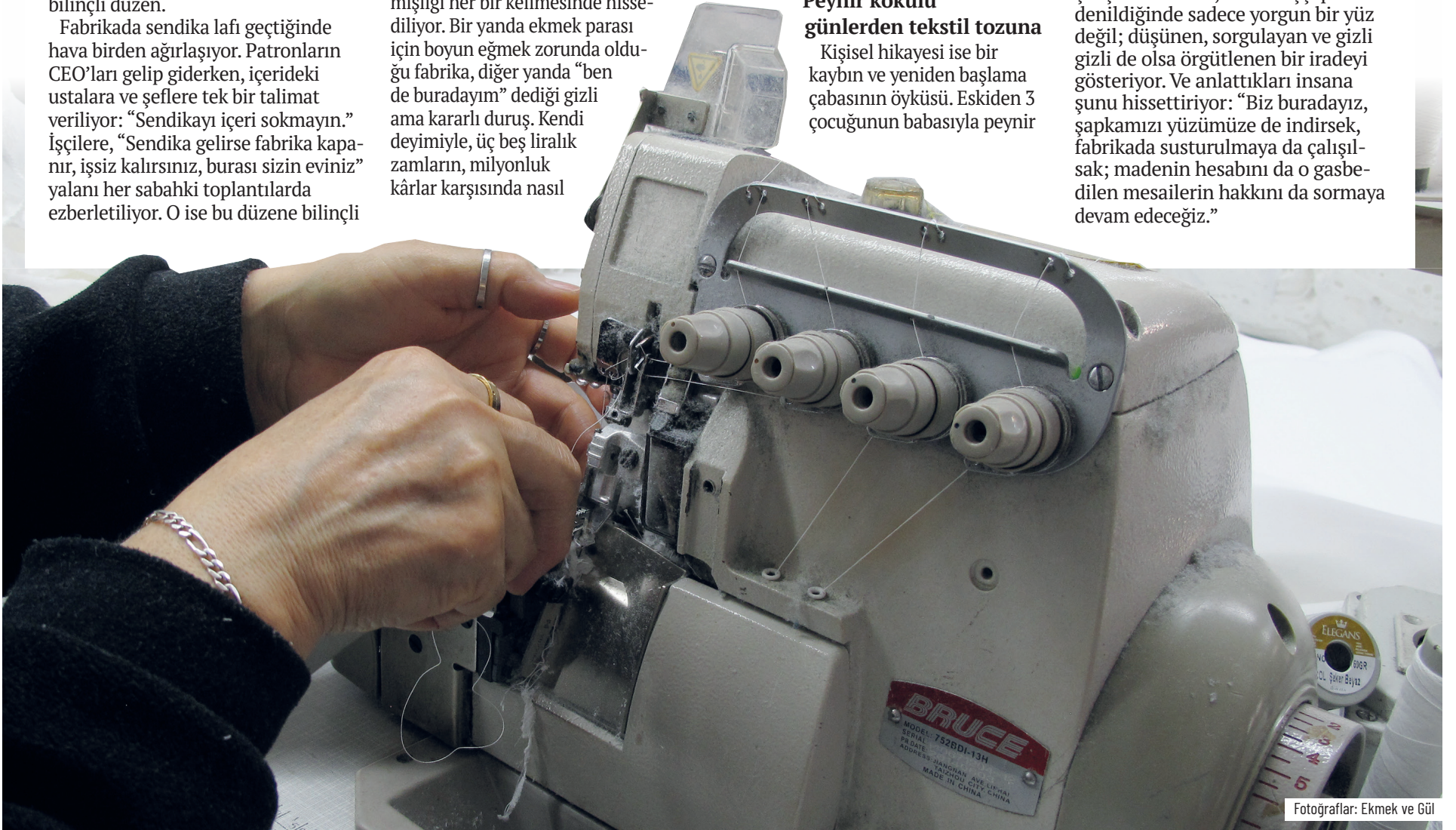
dükkanı işlettiğini, eşiyile ayrılması sonrası tekstile başladığını anlatıyor. Tekstilin tozu, fabrikadaki havasızlık ve stres, vücudunda sürekli bir enfeksiyon hali yaratmış. "Gece su içmeden yatamıyorum, sürekli bir yanma var içimde" derken, aslında bedeninin bu sömürü düzenine verdiği tepkiyi anlatıyor.

İliç'in tozu, fabrikayı sarıyor

Onun dünyası sadece fabrika duvarlarıyla sınırlı değil. Erzincan'ın büyük yarısı İliç ve maden faciası onu da derinden sarsmış durumda. Maden sahasının açılmasının bir "doğa katliamı" olduğunun bilincinde. İliç'teki insanların nasıl bir mecburiyete mahkum edildiğini anlatırken öfkesi daha da keskinleşiyor. "İnsanların meralarını ellerinden aldılar, onları madende çalışmaya mahkum ettiler" diyor. Şirket yöneticilerinin yurt dışı yasaklarının kaldırılmasına, davanın gidişatına dair bir hukukçu titizliğiyle takip ediyor olayları. Ona göre bu, sadece bir kaza değil, bir sistem meselesi. Tekstildeki sömürüyle, İliç'teki can kaybını aynı terazide tartıyor. Her ikisinde de "işçinin ucuz canı" ve "patronun bitmek bilmeyen kâr hırsı" var.

Bir ilmeğin hafızası

Erzincan'da bir tekstil fabrikasında çalışan bu kadın, bizlere işçi portresi denildiğinde sadece yorgun bir yüz değil; düşünen, sorgulayan ve gizli gizli de olsa örgütlenen bir iradeyi gösteriyor. Ve anlattıkları insana şunu hissettiriyor: "Biz buradayız, şapkamızı yüzümüze de indirsek, fabrikada susturulmaya da çalışıl-sak; madenin hesabını da o gasbedilen mesailerin hakkını da sormaya devam edeceğiz."

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül